21 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1998 ՇԱԲԱԹ # 29 (1532)

Ազգ

Azg armenian daily

•ПОДПИСКА•

Ռուսաստանի տարածքը անբաժանելի է եւ անձեռնմխելի

ՄՈՍԿՎԱ, 20 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՌԴ Պետդումայի պատգամավորներն ընդունել են օրենք «Ռուսաստանի Դաշնության տարածքային ամբողջականության պահպանման մասին»:

Օրենքին համապատասխան, Ռուսաստանի տարածքը, որ «ներառում է Դաշնության սուբյեկտների տարածքները, ներքին ջրերը, տարածքային ծովն ու դրանց օդային տարածությունը, անբաժանելի եւ անձեռնմխելի է»: ՌԴ սուբյեկտի կամ նրա մի մասի բաժանումը, այնպես էլ Ռուսաստանի տարածքի որեւէ մասի հանձնումը, չի թույլատրվում:

Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, փաստաթղթում նշված է, որ «ՌԴ-ի դեմ զինված հարձակման խափանումը ապահովվում է առկա բոլոր միջոցներով», իսկ դրանց ընտրության որոշումը կայացնում է նախագահը: Խաղաղ ժամանակ ներքին սպառնալիքի դեպքում երկրի տարածքային ամբողջականությունն ապահովվում է քաղաքական, դիվանագիտական, տնտեսական եւ այլ միջոցներով: Ռուսաստանի տարածքում ՌԴ զինված ուժեր օգտագործելու որոշումը, ըստ օրենքի, խաղաղ ժամանակ կայացնում է նախագահը, որն անհապաղ այս մասին հայտնում է Դաշնության խորհրդին եւ Պետդումային:-

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Արցախը վերահաստատեց իր կամքը

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 20 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Փետրվարի 20-ին քաղաքի Վերածննդի հրապարակում տեղի ունեցավ բազմամարդ միտինգ, որտեղ Արցախի ազգային-ազատագրական պայքարի փառապանծ 10 տարիների մասին խոսեցին Զորի Բալայանը, ԼՂՀ Ազգային ժողովի նախագահ Օլեգ Եսայանը, ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը, Ինեսա Բուրկովան, Վալենտին Օսկոցկին, Արցախի թեմի առաջնորդ Պարգեւ եպիսկոպոս Մարտիրոսյանը, գեներալ-լեյտենանտ Ալեքսանդր Լեբեդը, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա Ամենայն հայոց կաթողիկոսը: Միտինգից հետո մասնակիցներն այցելեցին Հուշահամալիր եւ ծաղիկներ դրեցին Սումգայիթի ողբերգության զոհերի հուշարձանին, Արթուր Մկրտչյանի շիրիմին, զոհվածների գերեզմաններին: ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը կազմակերպեց ընդունելություն՝ ի պատիվ Ստեփանակերտ ժամանած հյուրերի: Քաղաքում անցկացվեց մարզական-մշակութային տոնահանդես:

Հանրահավաքի մասնակիցները դիմում են հղել բոլոր ժողովուրդներին ու կառավարություններին: Նրանում ասված է.

Այսօր՝ փետրվարի 20-ին, լրանում է տասը տարին այն օրից, երբ արցախահայության կամքի արտահայտման համաձայն, որոշում ընդունվեց Ադրբեջանի կազմից Լեռնային Ղարաբաղը դուրս բերելու մասին:

Մենք այսօր եւս հավաստում ենք մեր կամքը: Մենք հայտարարում ենք, որ մեր իրավունքն օրինական է, մեր նպատակները՝ անփոփոխ: Այդ իրավունքի համար մենք չափազանց բանկ գին ենք վճարել՝ մեր ուստրերի եւ դուստրերի կյանքը:

Սգալով մեր պայքարի նահատակներին, բոլոր նրանց կորուստը, ովքեր դարձել են Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի վարած եղեռնի քաղաքականության զոհերը, մենք խոստանում ենք, որ հավաշարիմ կլինենք նրանց հիշատակին:

Մեր՝ հաղթանակը համայն հայության միասնության արդյունքն է, որը դրսեւորվել է Արցախի համար ամենածանր օրերին: Մենք գիտենք, որ հիմա Հայաստանն ու Սփյուռքն ամենայն հնարավորն են անում Արցախի ազատության ամրակայման, նրա տնտեսական զարգացման համար: Մենք վստահ ենք, որ ամբողջ աշխարհի հայերն այսուհետ եւս մեզ հետ կլինեն, ինչպես դա եղել է բոլոր այս տարիներին: Միայն համատեղ ուժերով մենք կարող ենք հաղթահարել դժվարությունները, միայն միասին կարող ենք հասնել մեր նպատակին, միայն միասնական ջանքերով կարող ենք ճաշակել հաղթանակի հրճվանքը:

Մենք հռչակել ենք Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության անկախությունը: Նման որոշման օրինականությունն ու հիմնավորվածությունը պայմանավորված է միջազգային-իրավական նորմերին լրիվ համապատասխանությամբ: Մենք պաշտպանել ենք մեր անկախությունը եւ մի անգամ եւս հայտարարում ենք, որ երբեք թույլ չենք տա, որ ԼՂՀ-ի կարգավիճակի մասին որոշում ընդունվի առանց մեր մասնակցության եւ առանց հաշվի առնելու մեր ազգային շահերը:

Մենք բոլոր ժողովուրդներին ու կառավարություններին կոչ ենք անում հարգել եւ պահպանել ցանկացած ժողովրդի ազատության ու անկախության իրավունքը ճանաչող միջազգային նորմերը: Մենք ժողովրդավարական պետություն ենք կառուցում, նրա հիմքերում դնելով խաղաղության, բարիդրացիության եւ միջազգային հանրության հետ փոխշահավետ համագործակցության սկզբունքները:

Մենք դիմում ենք արցախցիներին, համայն հայությանը՝ կոչ անելով հավատարիմ մնալ միասնությանը, ամեն ինչ անել մեր պետականության ու պաշտպանունակության ամրապնդման համար՝ հանուն համընդհանուր բարօրության, խաղաղության եւ ազատության հաղթանակի:-

ՆԱԽԸՆՏՐԱԿԱՆ

13-ը չարագուշակ, թե՞ բարեբախտ թիվ է Հայաստանի համար

ԱՐԱՔՍ ՍԱՓԱՐՅԱՆ

Ըստ ԿԸՀ-ի օրացուցային պլանի, երեկ ՀՀ նախագահի առաջադրման պաշտոնաթերթերի ստորագրությունների հավաքման վերջին օրն էր: Վերջնական տվյալներով, 18:00-ի դրությամբ 38 նախաձեռնող խմբերից ԿԸՀ էին ներկայացել 30-ը, բայց նրանցից Արտաշես Ագոզյանի նախաձեռնող խումբը չէր կարողացել հավաքել համապատասխան 1000 ստորագրությունը:

Պարույր Հայրիկյանը 12 նախաձեռնությամբ պաշտոնաթերթեր էր տարել ԿԸՀ-ից, որից վերադարձվել էր 5-ը, Վազգեն Մանուկյանը՝ 11 (բոլորն էլ վերադարձվել են), Ռոբերտ Քոչարյանը՝ 10՝ վերադարձվել է 9-ը: Հանձնաժողով են ներկայացրել նաեւ Աշոտ Բլեյանի, Կարեն Դեմիրճյանի, Դավիթ Շահնազարյանի եւ Յուրի Մկրտչյանի նախաձեռնող խմբերը: Վերջնական արդյունքներով, ընտրարշավից դուրս է մնացել միայն Արտաշես Ագոզյանը:

Այսպիսով ԿԸՀ-ում վերջնական արդյունքով 11 կուսակցություններ եւ հասարակական կազմակերպություններ ներկայացրել են իրենց բարձրագույն մարմինների որոշումները: Երեկ ԿԸՀ է ներկայացել նաեւ «Ազգային պետություն» հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունը՝ պաշտպանելով Վազգեն Մանուկյանի թեկնածությունը:

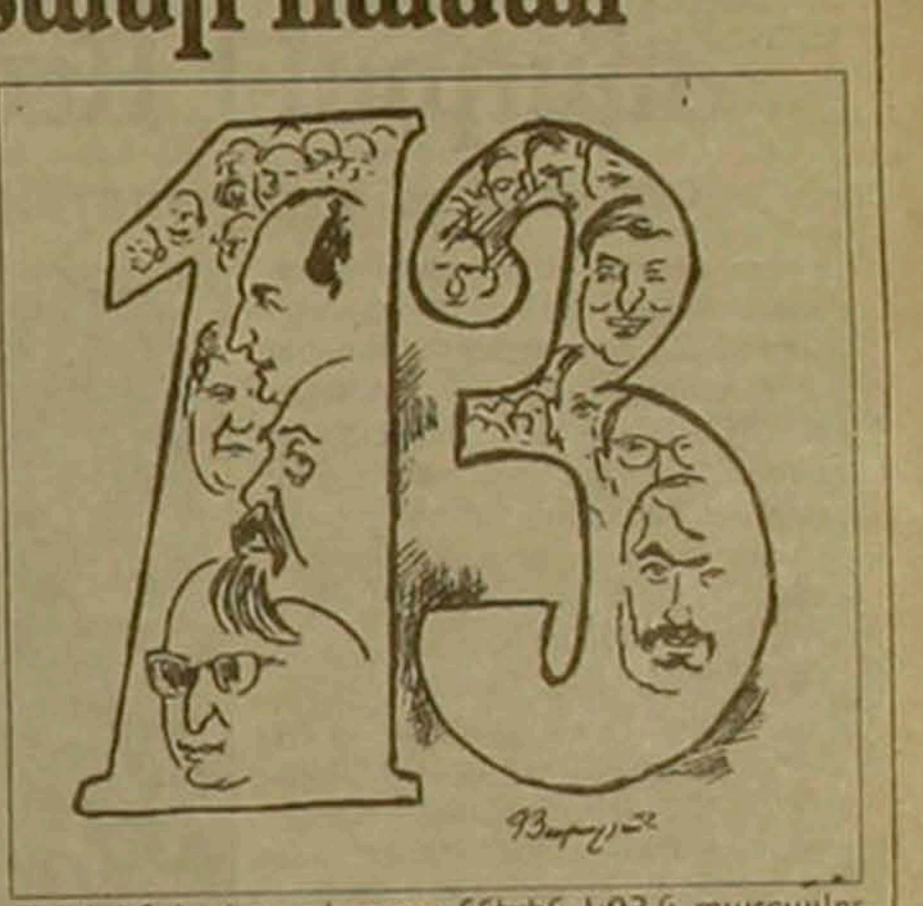

Նախատեսված օրենքով հիշյալ 29 նախաձեռնող խմբերին եւ կուսակցություններին ԿԸՀ-ն պարտավորվում է տալ առաջադրումը պաշտպանելու պաշտոնաթերթիկներ 25 հազար ստորագրություն հավաքելու համար:

Տես # էջ 8

ԻՐԱՔՅԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄ

Կոֆի Անանը Բաղդադում անձա՞մբ կղեկավարի Սադդամի պալատների ստուգումը

20 ՓԵՏՐՎԱՐ, RFI, BBC: ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանը Փարիզում Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակի հետ անցկացրած բանակցություններից հետո ժամանեց Իրաք: Բաղդադի օդանավակայանում նրան դիմավորեցին փոխվարչապետ Թարեք Ազիզը եւ արտգործնախարար Մուհամեդ Սահաֆը: Ենթադրվում է, որ Կոֆի Անանը Իրաքում կմնա երեք օր: Իրաքի կառավարության ներկայացուցիչները ցանկանում են, որ Անանի առաքելությունը չսահմանափակվի սովորական բանագնացի դերով եւ ՄԱԿ-ի ղեկավարը դառնա միջնորդ այնպիսի փոխզիջումային տարբերակի մշակման գործում, որն ընդունելի կլինի թե Իրաքի, եւ թե ԱՄՆ-ի ու ՄԱԿ-ի համար: Հայտնվում է, որ Ֆրանսիան արդեն մշակել է այդպիսի մի տարբերակ, որն ամոթալի չի լինի հակամարտության եւ ոչ մի կողմի համար: Փարիզում տեղի ունեցած մամլո ասուլիսի ժամանակ Կոֆի Անանը հրաժարվեց հայտնել, թե ինչ է առաջարկելու ինքը Սադդամ Հուսեյնին: Սակայն Ֆրանսպրես գործակալությունը, վկայակոչելով դիվանագիտական աղբյուրներ, հաղորդեց, որ Կոֆի Անանը Սադդամին կառաջարկի թույլատրել ստուգումների անցկացումը «նախագահական օբյեկտներում», փոխարենը ՄԱԿ-ը կփոխի փորձագետների խմբի կազմը, որի աշխատանքները կղեկավարի անձամբ Կոֆի Անանը:

Եվրախորհրդարանը կոչ արեց ուժեղացնել պատժամիջոցները Իրանի հանդեպ

20 ՓԵՏՐՎԱՐ, RFI: Ստրասբուրգից ստացված հաղորդագրության համաձայն, Եվրոպական խորհրդարանը բանաձեւ է ընդունել, որը պահանջում է ուժեղացնել պատժամիջոցները Իրանի հանդեպ, որտեղ շարունակվում են մարդու իրավունքների կոպիտ խախտումները: Եվրոպական խորհրդարանականները կոչ արեցին հետամուտ լինել, որպեսզի Իրանում վերացվի մահապատիժը: Այդ բանաձեւը որոշ չափով հակասում է Եվրամիության պաշտոնական դիրքորոշմանը: Անցյալ տարվա դեկտեմբերին Միացյալ Եվրոպայի անդամ երկրները սկսեցին կարգավորել հարաբերությունները Իրանի հետ:

31-ից եւս մեկը ազատվեց

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Փետրվարի 19-ին վաղաժամկետ ազատ է արձակվել «31»-ի գործով դատապարտյալ Մարտին Կարապետյանը: Նա դատավճռով հանցավոր էր ճանաչվել ՀՀ ՔՕ 232-րդ հոդվածի առաջին մասով (ապօրինաբար զենք, զինամթերք ձեռք բերում եւ պահում), 173-րդ հոդվածով (վրաերթի ենթարկել) եւ դատապարտվել 3 տարվա ազատազրկման: Նախատեսվում է, որ մոտ ժամանակներս ՀՀ Գերագույն դատարանում կլսվեն սույն գործով վճռաբեկ գանգատները:

Կարս-Ախալքալաք երկաթուղու շինարարության հայտամրցույթը երկարաձգվեց

ԹԲԻԼԻՍԻ, 20 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ապագայում Վրաստանը Թուրքիայի հետ կապող Կարս-Ախալքալաք երկաթուղագծի շինարարությանը մասնակցելու հայտամրցույթը երկարաձգվել է մինչեւ ապրիլի 28-ը, «Փրայմ Նյուսի» թղթակցին ասել է Վրաստանի երկաթուղային տրանսպորտի դեպարտամենտի վրաց-թուրքական երկաթուղու նախագծման ու կառուցման տնօրինության պետ Թռոնիկե Կուպատաձեն:

Նրա խոսքերով, հայտերի ընդունումը պետք է ավարտվեր փետրվարի 19-ին, բայց երկարաձգվել է մասնակից ֆիրմաների խնդրանքով:

Կուպատաձեի խոսքերով, շինարարությունը նախատեսվում է իրականացնել աշխատանքների երկու հիմնական փուլով: Առաջին փուլում երեք տարվա ընթացքում կիրականացվի Կարս-Ախալքալաք նոր գծի շինարարությունը, եւ կվերականգնվի Մարաբդա-Ախալքալաք գիծը: Երկրորդ փուլում Թբիլիսի-Ախալքալաք գոյություն ունեցող գծի վերակառուցման համար հատկացվում է հինգ տարի:

«Դրա շնորհիվ մենք կունենանք բարձրակարգ երկգիծ մայրուղի, որը համապատասխանեցված կլինի եվրոպական ստանդարտներով», ասել է Կուպատաձեն: Վրաստանի տարածքում շինարարական աշխատանքներ են կատարվելու 250 կմ երկարությամբ: Վրաց-թուրքական երկաթուղու թողունակությունը տարեկան կկազմի առնվազն 50 միլիոն տոննա»:

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Բաքվում կարգավորման այլ ելք չեն տեսնում, քան մեկդարյա խաղաղ դիվանագիտությունը

20 ՓԵՏՐՎԱՐ, BBC: Ադրբեջանի ԱԳՆ-ն պաշտոնական բողոք է հղել Երեւանում եւ Ստեփանակերտում տեղի ունեցող ղարաբաղյան շարժման 10-րդ տարելիցի տոնակատարությունների կապակցությամբ:

Ադրբեջանին հատկապես զայրացրել է, որ Լեռնային Ղարաբաղում այդ տոնակատարություններին մասնակցում են Ռուսաստանից ժամանած քաղաքական գործիչներ, ինչը, պաշտոնական Բաքվի կարծիքով, անուղղելի վնաս է հասցնում Ռուսաստանի որպես միջնորդի վարկին: Ադրբեջանի ղեկավարությունը հայտարարում է, որ մտադիր է խաղաղ միջոցներով Ղարաբաղը վերադարձնել Ադրբեջանի կազմ: «Դա սակայն նրանց չի բավարարում: Քանի որ նրանք մտածում են ոչ թե կարգավորման, այլ այն մասին, թե ինչպես օրինականացնեն իրենց որպես միջազգային իրավունքի սուբյեկտ՝ չանելով ոչ մի զիջում եւ ոչ մի քայլ կարգավորման ուղղությամբ», հայտարարել է Հեյդար Ալիեւի խորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն: BBC-ի Բաքվի թղթակից Էլչին Նարիմանօղլու վկայությամբ՝ դիվանագիտականից զատ հակամարտության կարգավորման այլ ուղի տվյալ պահին Ադրբեջանում չեն տեսնում: Բաքվի մեկնաբան Իրադա Աղաեւան, օրինակ, ասաց հետեւյալը. «Ես կարծում եմ, որ Ադրբեջանը պատրաստ չէ (պատերազմին) ոչ ռազմական եւ ոչ էլ բանակում տիրող մարտական ոգու իմաստով: Եթե, ասված չանի, պատերազմը վերսկսվի, մենք նոր տարածքներ կկորցնենք: Ամենահավանական տարբերակը խաղաղ դիվանագիտությունն է: Պետք է դա շարունակել որքան կարելի է երկար եւ հասնել որեւիցե համաձայնության»:

Բաքվի վերլուծաբանները համարում են նաեւ, որ արդեն 10-րդ տարին չկարգավորվող հակամարտության բոլոր հետեւանքների վերացման համար հաջորդ դարն էլ քարոզ է չհերիքել:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Ե-րեկ, արցախյան շարժման ամենանշանավոր իրադարձություններից մեկի՝ ԼՂԻՄ մարզային խորհրդի հայտնի որոշման 10-ամյակի օրը, ԱԺՄ-ն դարձյալ հանրահավաք էր հրավիրել Ազատության հրապարակում: Տոնական-նախընտրական հանրահավաքն սկսեց նախագահի թեկնածու առաջադրված Վազգեն Մանուկյանը՝ «պատմական համառոտ ակնարկով» անդրադառնալով շարժման ակունքներին, մարդկանց, ովքեր 88-ին «ուղղորդում էին» հրապարակ... մեկ-երկու կուսակցությունների, այլ բոլոր քաղաքական ուժերի եւ ամբողջ ժողովրդի խնդիրն է»: Ընտրություններից առաջ «որոշակի պղտորություններ կան», եւ մամուլը, հեռուստատեսությունը պետք է ազատվեն պետական մենաշնորհից, ասաց նա:

ՀԴԿ անունից ղարաբաղյան շարժումն արժեւորեց փոխնախագահ Կարինե Դանիելյանը՝ անցած 10-ամյակը «շատ վեհ, շատ գեղեցիկ ճանապարհների», նաեւ ծանր կորուստների տարիներ համարելով: Նա ժեստությունը, եւ ավելացրեց «Այսօր մի այնպիսի պատմական իրավիճակում ենք, երբ աշխարհից ոչինչ չունենք ուզելու, աշխարհն է մեզանից ինչ-որ բան ուզում»:

Հանրահավաքը եզրափակեց «սիրելի» Արշակ Սադոյանը, որը հայտարարեց. «Այսօր պետք է հստակ հասկանանք. մենք եկել ենք դարերից եւ դեպի դարերն ենք գնում: Մենք ժողովուրդ ենք, մենք մեծ ենք: 96-ին ժողովուրդն ընտրեց, քաղաքական ուժերը չկարողացան տեր կանգնել: Այս անգամ այդպիսի բան չի լինե-

ՀԱՆՐԱՀԱՎԱՔ

Վախ չափելու կարիք չկա, պնդում է Արշակ Սադոյանը

Իսկ Սահմանադրությունը պետք է կրծքով պաշտպանել

...կում ծովացած ժողովրդի ընչազրկությունը. Վաչե Սարուխանյան, Իգոր Մուրադյան եւ ուրիշներ: «Չի կարելի մոռանալ այն օրերի երջանկությունը», ասաց ԱԺՄ նախագահը՝ նշելով, որ արցախյան շարժման ալիքի վրա իշխանության եկած ուժերը, ցավոք, խոր հիասթափություն պատճառեցին ժողովրդին՝ վարկաբեկելով շարժման գաղափարը եւ ժողովրդավարական գործընթացները Հայաստանում: Գրեթե կրկնելով ԱԺՄ համագումարում ներկայացված նախընտրական ծրագրի դրույթները, Վազգեն Մանուկյանը նշեց, որ ապագա Հայաստանում լինելու է թե պետական, թե մասնավոր սեփականություն, սակայն բացառվելու է բեւեռացումը, որ առկա է այսօր հասարակության տարբեր շերտերի միջեւ:

Շավարշ Քոչարյանը, որը ղեկավարում էր հանրահավաքը, կոչ արեց միասնական լինել. [illegible] այս ընտրություններով է, որ, ըստ նրա, պիտի վերականգնվի ժողովրդի միասնականությունը: «Ազգային առաջադիմություն» կուսակցության անունից խոսեց փոխնախագահ Վարդան Զուռնաչյանը, որի կարծիքով, եթե անցած տասը տարիները արցախյան ճակատում հաղթանակների տարիներ էին, ապա առաջիկա 10-ամյակն այդ հաղթանակները դիվանագիտորեն ամրապնդելու ժամանակաշրջան է լինելու, եւ դա «ոչ թե նշեց, որ «մեզ այստեղ (հրապարակ) է բերել ոտնահարված արժանապատվության զգացումը»:

Նախագահի թեկնածու առաջադրվածներից հարթակում էր նաեւ Դավիթ Շահնազարյանը, որի խոսքը պաթետիկ էր. «Նախկին ԽՍՀՄ երկրներում ծավալված շարժումներից միայն արցախյան շարժումն է գոյատեւում եւ ունի ապագա: Այսօր մեզ նոր Սահմանադրություն է պետք: Կրծքով պաշտպանելով գործող Սահմանադրությունը, պետք է ստեղծենք նորը», ասաց նա՝ ակնարկելով, թերեւս, Սահմանադրությունը Ռոբերտ Քոչարյանի «ոտնձգություններից» կրծքով պաշտպանելու անհրաժեշտությունը (խոսքը երեւի թե քաղաքական ուժերի ժողովրդի ընտրությանը տեր չկանգնելու մասին է-Լ.Պ.): Վախ չափելու կարիք չկա: Յոթ անգամ չափիր, մի անգամ կտրիր: Այդ քուղթը, որ պիտի ծալես, մտածված ձեւով գցես արկղը»:

Հանրահավաքից շատ չանցած Ազատության հրապարակը, որ վերջին ժամանակներում տոնախմբություններից անմասն էր, տեւական ընդմիջումից հետո դարձյալ լցվեց հանրապետության գեղարվեստական կոլեկտիվների եւ անհաս կատարողների երգ ու պարով՝ նվիրված արցախյան շարժման 10-ամյակին:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԼՂՀ

Մարտական պարգեւներ ազատագրական պայքարի մասնակիցներին

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 20 ՓԵՏՐՎԱՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԼՂՀ ազգային-ազատագրական պայքարի 10-րդ տարեդարձի առթիվ փետրվարի 20-ին կայացավ ԼՂՀ Ազգային ժողովի արտահերթ նստաշրջանը՝ ԼՂՀ ղեկավարության, Գարեգին Ա Ամենայն հայոց կաթողիկոսի, ՀՀ պաշտոնական պատվիրակության, գեներալ-լեյտենանտ Ալեքսանդր Լեբեդի, արտասահմանյան հյուրերի, լրագրողների մասնակցությամբ: Մինչեւ նիստը սկսվելը, ելույթ ունեցավ ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը, ապա Լեռնային Ղարաբաղի ազգային-ազատագրական պայքարում աչքի ընկած մի խումբ անձանց հանձնեց ԼՂՀ մարտական բարձր պարգեւներ՝ շքանշաններ եւ մեդալներ: Պարգեւատրվածների թվում են ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը, գրող Զորի Բալայանը եւ ուրիշներ: Հրապարակվեցին ԼՂՀ Ազգային ժողովի հայտարարությունը «ԼՂԻՄ մարզխորհրդի 1988 թվականի փետրվարի 20-ի արտահերթ նիստի 10-րդ տարեդարձի կապակցությամբ» եւ Ազգային ժողովի որոշումը՝ համաներման մասին:

ԼՂՀ ԱԳ նախարար Նաիրա Մելքումյանը մեկնեց ԱՄՆ

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Արցախի հայության ազգային ազատագրական պայքարի 10-ամյակին նվիրված տոնական միջոցառումներին մասնակցելու համար փետրվարի 19-ին ԼՂՀ արտաքին գործերի նախարար Նաիրա Մելքումյանը Ամերիկայի հայկական ազգային կոմիտեի հրավերով մեկնեց ԱՄՆ: Նախատեսվում է այց մի շարք քաղաքներ, այդ թվում՝ Վաշինգտոն, Լոս Անջելես, Նյու Յորք եւ Բոստոն:

ԵՐԵՎԱՆ

Նախընտրական շտաբները՝ դեռեւս ձեւավորման փուլում

Նախագահական ընտրություններին մնացել են հաշված օրեր: Ձեւավորվում են նախընտրական շտաբներ, որոնք ակնհայտորեն տարբերվում են միմյանցից:

Ռոբերտ Քոչարյանի նախընտրական շտաբը տեղակայված է ԳԱԱ-ի շենքի առաջին հարկում: ԶԼՄ-ների հետ աշխատանքի բաժինը ղեկավարող Աղվան Վարդանյանը շտաբի ձեւավորման վերաբերյալ տեղեկացրեց, որ ըստ նախատեսվածի կլինեն մի քանի բաժիններ, որոնց աշխատանքների հստակեցումից հետո հայտնի կլինեն պատասխանատուները եւ լրագրողներին կտեղեկացվի, թե որ հարցով ում հետ աշխատեն:

Վազգեն Մանուկյանի շտաբը կազմավորվել էր ավելի վաղ՝ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հրաժարականի օրը: ԱԺՄ-ում ԶԼՄ-ների հետ աշխատանքը կոորդինացնող Արամ Մայիլյանը նշեց, որ շտաբը ղեկավարում է ԱԺ պատգամավոր, ԱԺՄ վարչության անդամ Սեյրան Ավագյանը, միեւնույն ժամանակ ընդգրկված են հիմնական աշխատանքներ տանող խմբերի ղեկավարները եւ, ի տարբերություն 96-ի, այս տարի բոլոր մարզային շտաբներին կից կգործեն իրավաբանական ծառայություններ, որոնք ղեկավարելու է Տիգրան Ջանոյանը: Ներկայումս բոլոր տեղամասերի ընտրական հանձնաժողովներում կան ԱԺՄ ներկայացուցիչներ: 11 նախաձեռնող խմբեր հավաքում են ստորագրություններ: Աշխատանքներ են տարվում նաեւ ցուցանակների, պաստառների, տեսահոլովակների, ռադիոնյութերի եւ նման այլ աշխատանքների ուղղությամբ: Ֆինանսական աջակցության վերաբերյալ նշվեց, որ օրական հարյուրավոր կամավորներ են այցելում ԱԺՄ՝ առաջարկելով ամենատարբեր օգնություններ, այդ թվում մեքենաներ, վառելիք, կապի միջոցներ:

Պարույր Հայրիկյանի շտաբից տեղեկացրին, որ նախապատրաստվում են համապատասխան գրականություն եւ հեռուստաեթերի համար լայն տեղեկատվություն ապահովելու համար տեսանյութեր: Նախընտրական շտաբում ընդգրկված են մի քանի պատասխանատուներ, որոնց միջոցով կարգավորվում են աշխատանքները: Բոլոր տեղամասերում տարվում են համապատասխան աշխատանքներ, թեպետ նշվեց, որ Մալաթիա-Սեբաստիա, Նոր Նորք եւ Արաբկիր համայնքներում տեղական իշխանությունները խոչընդոտում են կազմակերպչական շատ աշխատանքներ եւ նախընտրական հենակետերի հարցերը դեռեւս լուծում չեն գտել:

ԻՄ-ը շատ համայնքներում աշխատանքներ է տանում նաեւ այնպիսի հասարակական կազմակերպությունների հետ, որոնք պատրաստ են աջակցելու ազատ եւ արդար ընտրություններին: Մարզերում ԻՄ-ը առանձնապես խնդիրներ չունի, եւ շատերը անձնական նախաձեռնությամբ պատրաստ են օգնություն ցուցաբերել՝ քարոզարշավն անցկացնելու համար:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

«Շիրազ» բարեգործական միության երկնագույն երազների հետքերով

Հայաստանի բազմազավակների «Շիրազ» բարեգործական միությունն ունի սոցիալական բարեփոխումների սեփական ծրագիրը, որի հետ առաջարկում է «անհապաղ ծանոթանալ» ՀՀ նախագահի առաջադրված բոլոր թեկնածուներին, ՀՀ վարչապետին եւ ԱԺ նախագահին՝ ՀՀ օրենքներում «մինչ օրս տեղ գտած վրիպումներն ու բացթողումներն ուղղելու», օրենքները լրամշակելու նպատակով: Ծրագրի պահանջ-դրույթներից են՝ վերանայել նպաստների համակարգը, հինգ եւ ավելի երեխա ունեցող ընտանիքների նկատմամբ կիրառել նյութական խրախուսման միջոցներ, չորս եւ ավելի երեխաներ ունեցող ընտանիքների երեխաներին ապահովել անվճար դասագրքերով, գրենական պիտույքներով՝ ծնողների եւ տեղական համայնքների հաշվին, միայնակ մայրերի, թոշակառուների, աշխատանքի կամ պատերազմի վետերանների, հաշմանդամների համար «անհապաղ» սահմանել գույքահարկի, կոմունալ վճարումների, անվճար երթեւեկության եւ այլ արտոնություններ: Առողջապահության բնագավառում՝ բոլոր բուժհիմնարկներին պարտավորեցնել 5 եւ ավելի երեխա ունեցող ընտանիքների անվճար, 4 եւ ավելի երեխա ունեցող ընտանիքների 50 տոկոս զեղչով սպասարկում, «ազգի աճը կրկնապատկելու համար» նորածիններին ապահովել որոշակի դրամագլխով եւ այլն:

Նշված միջոցառումների աղբյուրը, ցավոք, չի մասնանշվում: Փոխարենը, բարեգործական միության գործադիր վարչությունն ակնկալում է, որ կազմակերպությունն իրավունք եւ հնարավորություն կստանա անմիջապես արտադրողներից դասագրքեր, սնունդ եւ հագուստ ձեռք բերել՝ ինքնարժեքից ցածր գներով, բուհական ֆակուլտետներում մեկական անվճար տեղ կստանա «միության կողմից գործուղված երեխաների համար» եւ, ամենակարեւորը, կճանաչվի «որպես ազգապահպան եւ ռազմա-ստրատեգիական հատուկ նշանակության կազմակերպություն»՝ այստեղից բխող հաճելի հետեւանքներով՝ բարգավաճման եւ անխոչընդոտ գործունեության երաշխիքներ (ճամբարներ եւ հանգստյան տներ հանրապետության առողջարաններում, հողատարածք Սեւանի ափին, ավտոբուս եւ այլն: «Շիրազ» միությունն, ի հավելումն, ցանկություն ունի ազատվելու բոլոր, այդ թվում մաքսային հարկերից, անհատույց եւ անժամկետ տնօրինել ներկայումս զբաղեցրած տարածքը: Իսկ մեզ մնում է մաղթել, որ միության ցանկությունները համապատասխանեն իրավասու ատյանների հնարավորություններին:

Լ. Պ.

Տիգրան Սարգսյանը՝ Կենտրոնական բանկի նախագահի թեկնածու

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ վարչապետ եւ նախագահի պաշտոնակատար Ռոբերտ Քոչարյանը Ազգային ժողովին առաջարկել է Կենտրոնական բանկի նախագահ նշանակել Տիգրան Սարգսյանին: Այդ մասին տեղեկացրին ԱԺ մամուլի ծառայությունից: ԿԲ ներկայիս նախագահ Բագրատ Ասատրյանը հրաժարական է տվել փետրվարի 3-ին: Նույն աղբյուրից հայտնեցին, որ Ազգային ժողովը ԿԲ նոր նախագահի նշանակման հարցը հավանաբար կքննարկի մարտի սկզբին: Դա պայմանավորված է նրանով, որ պրն Ասատրյանը մինչեւ մարտի 2-ը շարունակելու է կատարել ԿԲ նախագահի պարտականությունները: Համաձայն Սահմանադրության, ԿԲ նախագահը նշանակվում է խորհրդարանի կողմից հանրապետության նախագահի առաջարկությամբ: Տիգրան Սարգսյանը ծնվել է 1960 թ., մասնագիտությամբ տնտեսագետ է, գիտությունների թեկնածու: ՀՀ առաջին խորհրդարանում եղել է ֆինանսավարկային եւ տնտեսական հարցերի հանձնաժողովի նախագահ: Անկուսակցական է: եղել է Գերագույն խորհրդի ԱԺՄ խմբակցության (բայց ոչ կուսակցության) անդամ:

Աշտարակի շրջկոոպը դուրս եկավ «Հայկոոպի» կազմից

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Օրերս Աշտարակի շրջկոոպի կոլեկտիվի միահամուռ որոշմամբ Աշտարակի շրջկոոպը դուրս է եկել «Հայկոոպի» կազմից: Այս մասին տեղեկացրեց Աշտարակի քաղաքապետ Կարեն Գեւորգյանը: Ըստ Աշտարակի շրջկոոպի ներկայացուցիչների, վերոհիշյալ որոշումը չի հակասում ՀՀ Սպառողական կոոպերացիայի մասին օրենքին. «Հայկոոպը» սպառողական կոոպերացիաների կամավորության սկզբունքով է կազմավորվել եւ ցանկացած շրջկոոպ կարող է կամավոր կերպով դուրս գալ այդ կառույցից: «Նոյյան տապանի» թղթակցին «Հայկոոպ»-ից հայտնեցին, որ վերոհիշյալ ժողովի մասին «Հայկոոպ»-ում ոչ մի տեղեկություն չկա:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության նախագահական արտահերթ ընտրություններին որպես թեկնածու առաջադրվող ԴԱՎԻԹ ՇԱՀՆԱԶԱՐՅԱՆԻ նախընտրական շտաբի հասցեն է Երեւան, Պուշկինի 3ա, ժուռնալիստների տուն: Հեռախոս՝ 584831, 562195

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՂ ԽՈՒՄԲ

ՑԱՎԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Խմբագրությունը ցավակցություն է հայտնում իր աշխատակից Արմեն Բալասանյանին՝ զոքանչի

Անահիտ Կոստանդյանի

վաղաժամ մահվան կապակցությամբ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան [illegible] տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010. Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941. AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէնութիւն / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընտրական

Դեռեւս մեկ տարի առաջ համարվում էր, որ մամուլը Հայաստանում հեռու է հասարակական կարծիքի ձեւավորման գործոն լինելուց, կառավարությունը, իշխանավորները խուլ ու համր են մամուլի հրապարակումների նկատմամբ, վերջիններս հնչում են իբրեւ «ձայն բարբառոյ հանապատի» ոչինչ չփոխելով իշխանավորների գործելակերպում եւ հասարակության կյանքում: Հիմա գնահատականները, ոչ առանց հիմքի, փոխվել են: Իշխանության ներկայացուցիչները եւ քաղաքական գործիչները սկսել են արժանին մատուցել, եւ, չնայած թերթերի չնչին տպաքանակներին, կարեւորում են մամուլը զգալի ուշադրություն դրսեւորելով հրապարակումների քննադատությունների նկատմամբ, արագորեն արձագանքելով իրենց տեսակետից թերի կամ սխալ տեղեկություններին: «Չորրորդ իշխանություն» բնորոշումն ավելի ու ավելի հաճախ է առանց թերահավատության արտասանվում, նույնիսկ ԱԺ նախկին նախագահ Բաբկեն Արարքցյանն իր վերջին «ծրագրային» հարցազրույցում սրամտորեն ընդունեց, որ «մամուլը փորձում է զբաղեցնել չորրորդ իշխանության թափուր տեղը»: Առավել նշանակալից է, որ նույնիսկ նախագահի հրաժարականը մամուլի աննախադեպ ազդեցիկությամբ պայմանավորելու փորձ արվեց արցախյան հիմնախնդրի կարգավորման առնչությամբ գործող նախագահի քաղաքականության ընդդիմադիր հասարակական դաշտ ստեղծելու առումով:

Անշուշտ, ուրախալի է, որ լրագրողի աշխատանքը վերջապես գնահատվում է, սակայն հայերիս ծայրահեղությունների մեջ ընկնելու սովորությունը բացահայտվում է նաեւ այստեղ: Մամուլին, հատկապես նախընտրական արշավի այս հանգրվանում, այնպիսի «ճակատագրական» դեր է վերապահվում, որ թվում է, մամուլը, ոչ ավել, ոչ պակաս, կանխորոշելու է ընտրությունների ելքը, շեղելու կամ «ուղղելու» հասարակության ընտրությունը: Քաղաքական գործիչները, նախագահական առաջադրված թեկնածուները եւ նրանց օգնական-աջակիցները խոշորացնող ոսպնյակով հետազոտում ու քննարկում են մամուլի (հատկապես պետական համարում ունեցող թերթերի) յուրաքանչյուր տողը ընտրությունների աղավաղման ուրվականներ տեսնելով տեքստերում ու ենթատեքստերում: Նույնը վերաբերում է պետական հեռուստատեսությանը, մասնավորապես «Լրաբերին»: Երբ «Լրաբերն» ըստ ավանդույթի ներկայացնում է պետության ղեկավարի «ներքին եւ արտաքին շփումները» կամ տեղեկություններ հաղորդում կուսակցությունների կամ հասարակական կազմակերպությունների համագումարների մասին, դա դիտարկվում է իբրեւ քարոզչություն «թեկնածուներից մեկի» օգտին:

Մինչդեռ ճշմարտությունն այն է, որ լրատվամիջոցը հետադարձ կապով հասարակության մեջ առկա տրամադրությունների վրա ազդելու հնարավորություն ունի միայն այն դեպքում, երբ արտահայտում է այդ տրամադրությունները, ոչ թե առաջնորդվում ոչնչից ինչ-որ բան ստեղծելու, փիղն իբրեւ ճանճ, մուկն իբրեւ առյուծ ներկայացնելու տրամադրությամբ: Հասարակական տրամադրություններն առանց խորամանկելու արտացոլելու, ըստ այդմ այդ կարծիքն առավել ցցուն դարձնելու հարթության վրա էլ հենց օգտակար կամ վտանգավոր է մամուլը: Հակառակ դեպքում (ընթերցողին պարտված կամ «մատից ծծած» վերլուծություններ կամ գնահատականներ հրամցնելով) այն ոչ միայն չի բերի «ակնկալվող» արդյունքին, այլեւ հակառակ արդյունքը կտա, ինչպես 1996 թ.-ին բացահայտ «արջի ծառայություն» մատուցվեց Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին:

ՔԱՐՈԶԱՅԿԱՆ

Արժե՞ պղտորել սեփական ավազանը

Այնպես որ ժողովրդին խաբելը կամ շեղելը դժվար գործ է. ժողովուրդը գիտե, թե ինչ է ուզում կամ ինչի կարիք ունի, ու որեւէ լրատվամիջոցի, առավել եւս պետական, չի հաջողվի էականորեն շեղել հասարակական կարծիքը այս կամ այն խմբին, քաղաքական ուժին հարմար ուղղությամբ: Այս կարեւոր հանգրվանում, իսկապես, չարժե ի տես հետաքրքրասեր աշխարհի պղտորել սեփական ավազանի ջուրը անմաքուր ձկներ որսալու ակնկալիքով...

ԱՎԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՆԸ

Ընդդիմություն եւ Լեւոն Տեր-Պետրոսյան

Հարգելի խմբագիր,

Ընդդիմություն ասելով հասկացվում է քննադատել բացասականը եւ միաժամանակ օգնել ավելի կատարելագործված, կիրառելի, խելացի առաջարկներով: Այս տասը տարիների ընթացքում, մեր հարգելի ընդդիմադիր կուսակցությունների կողմից ոչ մի անգամ չհիշվեց քաղաքական, ներքին ու արտաքին, գործունեությանը վերաբերող որեւէ խելացի առաջարկ, բացի չարակամ արտահայտություններից, հատկապես Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հասցեին:

Ընդդիմությունն ամեն տեսակ ոչ կիրթ, անկազմակերպ ջահել-ահելներին դրդեց չարակամորեն հոլովելու նախագահի անձը, բացատրելով, որ միակ մեղավորը նա է: Այսպիսով մարդիկ սկսեցին ամեն մի ճգնաժամային չարիքը վերագրել նախագահին:

Մի քանի օրինակ: Խանութից գնումներ կատարող մի կին, բավականին տարիքով, անիծեց նախագահին, որ թթվասերը եւ թթվաշորը այդքան թանկ են: Այս բնույթի դժգոհություններ՝ ինչքան ուզեք, եւ բոլոր նման հարցերի մեղավորը նախագահն է, ուրիշ էլ ո՞վ:

Անցյալ ընտրությունների ժամանակ ընդդիմության ներկայացուցիչները հայտնում էին ընտրողներին, թե օրվա նվազագույն զամբյուղը դատարկ է, իսկ երբ իրենք ընտրվեն՝ կլցվի:

Մի այլ դիպված եւս: Նախորդ ընտրությունների ժամանակ ներքին գործերի նախարարության դիմացի խանութի առջեւում հերթի էինք սպասում օգնություն ստանալու, մոտեցան մի քանի կանայք եւ մեզ հրամայական տոնով հայտնեցին՝ «Գիտե՞ք, պետք է Վազգեն Մանուկյանին ընտրել»: Երբ հարցրեցինք ինչո՞ւ, պատասխանեցին, թե «Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն անգրագետ է, իսկ Վ. Մանուկյանը խելացի է եւ գրագետ»: Զարմանքից ապշեցինք, նրանց անվանեցինք անգետներ եւ շրջվեցինք, նրանք լռելյայն հեռացան՝ հաջորդ զոհին գտնելու ակնկալիքով:

Այս նշված օրինակները հաստատում են, թե ինչպիսի քայլերի են դիմում նախագահ ընտրվելու համար:

Միշտ զարմացել եմ, թե այդ ինչ մոլուցք է, որ ընդդիմությունը ձգտում է նախագահ ընտրվել: Եթե պարի ազգասերներ են, ինչո՞ւ մինչեւ օրս ազգօգուտ բան չեն արել, բացի հանրահավաքներից, որտեղ մինչեւ օրս միայն մեղադրանքներ են հնչում, ուրիշ ոչինչ:

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հրաժարականի մասին:

Մենք Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին համակրողներս, նրա հանդեպ տածում ենք մեծ հարգանք: Շնորհակալություն ենք հայտնում, որ նա կարողացավ համեստ, կիրթ ձեւով հրաժարվել նախագահի պաշտոնից, որով մարեց գժտությունները, տուրուդմփոցը:

Պարոն Լեւոն Տեր-Պետրոսյան, մենք՝ մի խումբ թոշակառուներ, համոզված ենք, որ Ձեր այս տասը տարիների գործունեությունը դրական եւ բացասական կողմերով կգնահատվի ազնիվ մարդկանց կողմից: Ձեզ երկար կյանք, առողջություն, համբերություն եւ հաջողություն գիտության ասպարեզում:

Կրկին շնորհակալություն Ձեզ: Անցյալի ծանր խաչը ապաշխարանք լինի:

ՁԵԶ ՀԱՐԳՈՂ ՄԻ ԽՈՒՄԲ ԹՈՇԱԿԱՌՈՒՆԵՐ

Ի՞նչ է պատահել մեր խմբագիրներին ու հաղորդավարներին

Մենք՝ միջին մակարդակի հեռուստադիտողներս, զարմացած ենք. ի՞նչ է պատահել մեր խմբագիրներին ու հաղորդավարներին:

«Մենք ու մենք»-ի խմբագիր-հաղորդավարը չգիտի՞, որ երբ հրավիրել է մեկին, մենք նրա՛ն պետք է լսենք, ոչ թե իրեն: Ինչո՞ւ այդ խեղճ կնոջը Ղարաբաղից կանչեց-բերեց, էկրանի՛ դեմ անպատվեց-ճանապարհեց:

Ռ. Մավիսակալյանը հրաժարական որ տա, լավ կլինի: Էկրանի առաջ ՆԳ նախարարից այնքան էր վախենում, որ անբնական տեսք ուներ, եւ գնդակահարության վճիռ ստացած ստորադասի պես սանջվում էր ու մեկ-մեկ էլ քրքջում այնտեղ, որտեղ կարիք չկար:

Կամ Գայանե Փայտյանին ու Անուշ Հարությունյանին ի՞նչ է պատահել: Նրանք իրենց նման չեն այս հրաժարականներից հետո: Հեռուստացույցից, կարծես գերեզմանոցից են եկել՝ քարացած դիմագծեր, հուսահատ, անճար, լուռ զայրույթ: Զարմանում ենք, թե հաղորդավարն իրավունք ունի՞ իր անձնական զգացմունքները կամ ամբիցիան փոխանցելու մեզ էկրանից:

Առաջարկում ենք, որ երկուսն էլ գնան «ուրիշ գործի»: Ու նաեւ, բացի «Բարեւից» ու խմբագիրների «Կլոր սեղանից», մնացածներին հանել ծրագրից: Մեղք ենք:

Մեղք է նաեւ «Հայքի» խմբագիրը: Այդ մարդը ինչո՞ւ է այդքան ատում իր շուրջ-բոլորը գտնվողներին: Խե՞ղճ մարդ, հեռուստադիտողների աչքերը հատավ. վերջին րոպեին ազատեցին, բայց մնար ի՞նչ անեք:

Շիրակի մարզի Ախուրյան գյուղի մի խումբ մանկավարժների անունից

Բ. ԲԼԲՈՒԼՅԱՆ

«Վերադարձ - Հայք»-ը՝ արժանավորին

Արցախյան ազատամարտի 10-ամյակի կապակցությամբ «Վերադարձ–Հայք» հասարակական կազմակերպությունը դիմում է հղել վարչապետ եւ նախագահի պաշտոնակատար Ռոբերտ Քոչարյանին, որում դատապարտում է տասը տարի առաջ տեղի ունեցած Սումգայիթյան վայրագությունը եւ նրա մինչ օրս անպատիժ մնացած կազմակերպիչներին: Նշվում է, որ Սումգայիթում Ադրբեջանի տասնամյակներ տարվող հայահալած քաղաքականությունը հասավ իր կիզակետին: Այդուհանդերձ անցած տասը տարիների ընթացքում քաղաքական եւ տնտեսական խնդիրները հետին պլան մղեցին փախստականների պահանջները: Դիմումի մեջ կոչ է արվում բանակցային փաթեթում ներառել Շահումյանի, Գետաշենի, Մարտունաշենի եւ այլ հայկական տարածքների բռնազավթման կազմակերպիչների պատժումը եւ նյութական վնասների փոխհատուցումը: Դիմումի վերջում կազմակերպության անդամները հայտնել են, որ առաջիկա ընտրություններին իրենց ձայնը կտան ազգի արժանավոր զավակին:

Ի. Շ.

ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶ

Խախտումները բացառելու մտահոգությամբ

Լոռու մարզային ընտրական հանձնաժողովն արդեն 4 անգամ նիստ է հրավիրել: Քննարկվել են նախագահական ընտրությունների կազմակերպման տեղամասային ընտրական հանձնաժողովների կազմավորման հարցեր: Քանի որ նախագահական անցած ընտրությունների ժամանակ եղել էին դժգոհություններ Վանաձորի 1/51 տեղամասը զինվորական ավանում գտնվելու կապակցությամբ, մարզային ընտրական հանձնաժողովը դիմել է կենտրոնականին, այդ տեղամասը լուծարելու եւ Տարոն 2 թաղամասի 1/45 տեղամասին միացնելու առաջարկով: Իսկ առաջիկայում հանձնաժողովը կորոշի մարզի զինվորականության քվեարկության առանձին տեղամասերը: Նրանք ըստ օրենքի կքվեարկեն քաղաքացիական անձանց հետ:

Մարզում գործելու է 113 համայնքային եւ 203 տեղամասային հանձնաժողով, իսկ ընտրողների նախնական թիվը Լոռիում շուրջ 220 հազար է: Համայնքային ու տեղամասային հանձնաժողովների առաջին նիստերը տեղի ունեցան փետրվարի 20-ին: Մարզային ընտրական հանձնաժողովի 20 անդամները առաջադրվել են 10 կուսակցությունների կողմից, յուրաքանչյուրից 2-ական: Հանձնաժողովի նախագահ Տիգրան Քոչարյանը ՀՀՇ անդամ է, հետաքրքրական է, որ նա բոլոր կուսակցությունների ներկայացուցիչների կողմից ընտրվել է միաձայն: Հանձնաժողովի նախագահի տեղակալ Գագիկ Ղազախեցյանը «Մտավորական Հայաստան» միության անդամ է: Ինչպես տեղեկացանք Տիգրան Քոչարյանից, մոտ ժամանակներս մարզի ընտրական տեղամասային հանձնաժողովների ղեկավարների մասնակցությամբ կհրավիրվի ընդլայնված նիստ, որտեղ կքննարկվեն ընտրությունների ժամանակ խախտումները բացառելու հնարավոր տարբերակները:

Մ. ՄԻԿՈՅԱՆ
Վանաձոր

ՇԻՐԱԿ

ԱԺՄ-ն պահանջում է նոր նիստեր

Երեկ Վազգեն Մանուկյանի՝ Շիրակի մարզային նախընտրական շտաբում հրավիրված մամուլի ասուլիսում շտաբի ղեկավար, ԱԺՄ մարզային կազմակերպության նախագահ Վահան Թումասյանը հանդես եկավ մի հայտարարությամբ, ուր անդրադառնալով տեղամասային ընտրական հանձնաժողովների նույն, օրվա առաջին նիստերին, նշեց, թե Գյումրիում դրանց անցկացման կարգում թույլ են տրվել կոպիտ խախտումներ: Հայտարարության մեջ նշվեց, թե նախ այդ նիստերի անցկացման լիազորագրեր են տրվել այդ նիստերի միայն «Հանրապետություն» միավորման ներկայացուցիչներին: Երկրորդ, թե տեղամասեր ուղարկվել են դրանց անդամների ոչ թե մարզային ընտրական հանձնաժողովի կողմից հաստատված ցուցակները, այլ միայն նշված միավորման կողմից առաջադրվածների անունները: Այս վերջինի հետեւանքով ըստ հայտարարության, տեղամասային հանձնաժողովների մի մասում նիստերը չեն կայացել, իսկ մի շարք տեղամասերում կայացել են քվորումի բացակայության պայմաններում: ԱԺՄ, ԻՄ եւ ՀԿԿ կուսակցությունների ներկայացուցիչներն էլ նիստերին մասնակցելու եւ ընտրվելու հնարավորություն մեծամասամբ չեն ունեցել: Չբացառելով, որ տեղի ունեցածը կարող է լինել նաեւ պարզ թյուրիմացության հետեւանք, Վահան Թումասյանը միաժամանակ հայտարարեց, որ բոլոր դեպքերում այս քայլը արջի ծառայություն է հենց իշխանությունների կողմից պաշտպանվող թեկնածու Ռոբերտ Քոչարյանին: Պահանջվեց Գյումրիում տեղամասային հանձնաժողովների առաջին նիստերը հայտարարել չկայացած եւ առաջիկա օրերին դրանք նորից հրավիրել ըստ սահմանված կարգի:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Կարծիքներ

Սպասումների մեջ է նաեւ Մոսկվայի հայությունը

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հրաժարականը «համեստ» տեղ գտավ Ռուսաստանի պաշտոնական շրջանների մեկնաբանություններում եւ, ընդհակառակը, լայնորեն լուսաբանվեց ու քննարկվեց մոսկովյան մամուլում։ Այն տպավորությունն է ստեղծվում, որ հսկա Ռուսաստանից փոքր Հայաստանի սկզբունքային խնդիրներն ու հանգուցալուծումները առավել քան տեսանելի են։ Համենայն դեպս, այստեղ առանձնակի կասկած չի հարուցում այն փաստը, որ քաղաքական ու տնտեսական լաբիրինթոսից ելք գտնելու իր գալիք մաքառումներում Հայաստանը առաջին հերթին պիտի ապավինի հյուսիսի գերտերությանը։ Հավասարապես նաեւ վերջինս պիտի ձգտի չկորցնել աշխարհաշրջանի իր միակ հավատարիմ դաշնակցին։

Անկախ Հայաստանի առաջին նախագահի սրընթաց անկումը անմասն չթողեց նաեւ Մոսկվայի հայությանը։ Բանն այն է, որ եթե բուն Հայաստանում Տեր-Պետրոսյանի նկատմամբ վերաբերմունքը պայմանականորեն կարելի է բաժանել երեք խմբի՝ ջերմ համակրանք, ցավալի անտարբերություն եւ խոր հուսահատ դժգոհություն, ապա մոսկվայահայերի տրամադրվածությունը որոշակի իմաստով ավելի կայուն էր՝ անվստահություն։ Այստեղ շատերի մեջ տարակուսանք էր առաջացնում հայոց առաջին նախագահի գերհրապուրանքը անկախության գործոնով, կասկածամիտ վերաբերմունքը Ռուսաստանի նկատմամբ եւ նրա կողմից Մոսկվայի հայության դերի թերագնահատումը կամ անտեսումը հայաստանյան կյանքում։ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը զգում էր դա եւ պատասխանում նույնքան անթաքույց անվստահությամբ։ Համենայն դեպս իր նախագահության 8 տարիների ընթացքում նա այդպես էլ չիջավ իշխանական բարձունքներից եւ ոչ մի անգամ հրապարակային հանդիպում չունեցավ Մոսկվայի հայ համայնքի հետ, ինչից չխուսափեց նույնիսկ Ալիեւը, թեեւ համեմատել տեղի հայ եւ ադրբեջանական համայնքները իրենց ինտելեկտուալ, գործարար եւ մյուս հատկանիշներով անթույլատրելի է։

Հայաստանում տեղի ունեցող շռնդալից իրադարձությունների ֆոնի վրա թերեւս լուրջ բան չէ քննարկել Հայաստանի եւ սփյուռքի նորահայտ մի հատվածի փոխհարաբերությունների հարցը։

Սակայն Մոսկվայի հայերը, առանց կեղծ համեստության համոզված եմ, որ կարող են էական նպաստ բերել հայ ժողովրդին եւ անաչառություն են պահանջում իրենց հնարավորությունների նկատմամբ։ Կարծում եմ, **«Ազգի»** ընթերցողներին հետաքրքիր կլինի ծանոթանալ մոսկվացի հայերի կարծիքներին հիշյալ իրադարձությունների առնչությամբ։

ԿԱՄՈ ՈՒԴՈՒՄՅԱՆ, Հայաստանի մշակույթի եւ արտաքին գործերի նախկին նախարար, Խ. Միության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան

– Ես արժանին եմ մատուցում նախագահի առաջադրված թեկնածուներին, թեեւ չէի ուզենա քննարկել անհատականությունների հարցը։ Ընտրության իրավունքը պատկանում է հայ ժողովրդին, որի բախտով մտահոգված ենք բոլորս։ Կարծում եմ, ժամանակն է ինքնաքննադատաբար մոտենալու գոնե մեր նորօրյա պատմությանը եւ ռեալ հետեւություններ անել, անհաջողությունների մեջ մեղադրելով ոչ այնքան ուրիշներին, ինչպես վարվել ենք երկար տարիներ, այլ առաջին հերթին մեզ։

Պատկերացնում եմ այն բազում դժվարությունները, որոնց կբախվի նորընտիր նախագահը, ստանձնելով մեծագույն մի պատասխանատվություն՝ դուրս հանել մեր պատմական հայրենիքը քաղաքական ու սոցիալ-տնտեսական ծանր կացությունից։ Մեր ժողովուրդը արժանի է բարեկեցիկ կյանքի։ Կուզենայի, որ հայրենակիցներս առաջիկա ընտրություններում կարողանան ազգային զգացումները ներդաշնակել բանական մոտեցման հետ, հայոց ղեկավարի առաքելությունը վստահելով այն մարդուն, որի գործունեությունը կհամապատասխանի իրենց իսկ իղձերին։

Ավագ բարեկամի իրավունքով մաղթում եմ նրան հնարավորության սահմաններում բարելավել մեր ժողովրդի կենսամակարդակը, ստեղծել կայուն ներքաղաքական իրավիճակ, ազգային միասնության եւ համերաշխության մթնոլորտ։

ՎԱՐԴԳԵՍ ԱՐԾՐՈՒՆԻ, Մոսկվայի հայ համայնքի լիդեր, Հայաստանի նախկին փոխվարչապետ

– Անկեղծ ասած, ես գոհունակությամբ ընդունեցի Կարեն Դեմիրճյանի թեկնածության առաջադրման լուրը։ Տվյալ դեպքում նրա կոմունիստական անցյալը ոչ մի նշանակություն չունի, թեեւ չի բացառվում մարդկանց նոստալգիան կայուն ժամանակների նկատմամբ։

Եզակի հնարավորություն է ստեղծվում օգտագործելու ավագ քաղաքագետի հսկայական փորձը եւ ջահել գործընկերոջ ասենք Ռոբերտ Քոչարյանի եռանդը։

Ինչ վերաբերում է Մոսկվայի համայնքի եւ Հայաստանի նորընտիր ղեկավարության առաջիկա փոխհարաբերություններին, ապա համոզված եմ, որ դրանք կջերմանան։ Առհասարակ պետք է վերացնել սահմանադրական որոշ սահմանափակումներ, որոնք նեղացնում են հայրենիքի կյանքին սփյուռքի ավելի ակտիվ մասնակցության հնարավորությունը։

Մի բարեմաղթություն։ Նկատի ունենալով Հայաստանի վերջին իրադարձությունները, մոսկովյան թերթերից մեկը գրել էր, որ Հայաստանում քաղաքական կուլտուրան անհամեմատ բարձր է հարեւանների համեմատ, որտեղ իշխանափոխության խնդիրը հաճախ է լուծվում զենքի օգնությամբ ու արյունահեղությամբ։ Հուսանք, որ այդ կուլտուրան մենք չենք կորցնի եւ մինչեւ ընտրությունները, եւ ընտրություններից հետո, եւ առհասարակ։

ՄԻԽԱՅԻԼ ՄԿՐՏՉՅԱՆ, ՌԴ կառավարությանն առընթեր ժողովրդական տնտեսության ակադեմիայի զարգացման ծրագրերի կենտրոնի տնօրեն, տնտեսական գիտությունների դոկտոր, Հայաստանի պետպլանի նախկին նախագահ

– Ժամանակին ես իմ կարծիքն եմ հայտնել Հայաստանի նախկին ղեկավարության մասին եւ հիմա ուզում եմ առաջնորդվել «ընկածին չեն խփում» մեր իմաստուն ժողովրդական խոսքով։ Նոր ղեկավարության առջեւ ծառացած բազմաբարդ խնդիրներից ես կառանձնացնեի երկուսը։ Նախ, առավելագույնս ակտիվացնել հարաբերությունները Ռուսաստանի հետ բոլոր ասպարեզներում։ Եվ երկրորդ, ոտքի կանգնեցնել հանրապետության տնտեսությունը, որ աղետալի վիճակի մեջ է ընկել ոչ միայն եւ ոչ այնքան օբյեկտիվ պատճառներով։ Անչափ կարեւոր է, որ նոր նախագահը, նոր վարչապետը իրենց շրջապատեն պրոֆեսիոնալներով, եւ ոչ թե առաջնորդվեն անձնական նվիրվածության սկզբունքով։

Մեր ակադեմիայի ռեկտոր ակադեմիկոս Աղանբեկյանի նախաձեռնությամբ, համագործակցելով Երեւանի տնտեսական հարաբերությունների ինստիտուտի հետ, հինգ գիտական կադր ենք պատրաստում Ղարաբաղի համար։ Ունենք հնարավորություն եւ մեծ ցանկություն օգնելու մեր հայրենիքին։ Շատ բան հիմա կախված է մեր ժողովրդի ընտրությունից։ Նորեն սխալվել չի կարելի։

Հայաստանի վերաբերյալ ինֆորմացիայի «ամենաթեժ» կետը Մոսկվայում, բնականաբար, Հայաստանի դեսպանությունն է։ Այս իմաստով հիմնական ծանրաբեռնվածությունն ընկած է դեսպան Գագիկ Շահբազյանի վրա։ Վերջինս իր հեռուստատեսային ելույթներով, հայ համայնքի ներկայացուցիչների հետ բազմաթիվ հանդիպումներով զգալիորեն հագեցրեց ինֆորմացիոն ծարավը եւ մեղմացրեց նկատվող անհարկի լարվածությունը։

Առավոտից երեկո չի լռում նաեւ դեսպանության մամուլի հարցերով պատասխանատու ՎԱՐԴԱՆ ՏՈՂԱՆՅԱՆԻ հեռախոսը։

– Զանգում են տեղացի ու արտասահմանցի լրագրողներ, դիվանագետներ, պետական, հասարակական գործիչներ, ասում է Տողանյանը։ Զգացվում է, մեծ հետաքրքրություն կա մեր հանրապետությունում ստեղծված նոր իրադրության նկատմամբ։ Զանգվածային լրատվության միջոցների շատ ներկայացուցիչներ ցանկություն են հայտնում մեկնել Երեւան եւ տեղում ծանոթանալ իրադարձությունների ընթացքին։ Օգնում ենք ինչով կարող ենք։

Խիստ ակտիվ են նաեւ մոսկվացի հայերը։ Նրանց առաջին հերթին հետաքրքրում է այն հարցը, թե ինչ ուղով կընթանան հայ-ռուսական հարաբերությունները։ Այստեղ քիչ չեն նաեւ մոսկվաբնակ հայաստանցիները, որոնք մեծ շահագրգռություն են հանդես բերում նախագահի ընտրություններին մասնակցելու հարցում։

Մնում է ավելացնել, որ շատ մոսկվայահայեր հույս են հայտնում, որ Հայաստանում կնորոգվի ընդհանուր մթնոլորտը եւ իրենք հնարավորություն կունենան առանց մտավախության (սա շատ կարեւոր հանգամանք է նրանց համար) օգնություն ցույց տալու Ավետյաց երկրին կամ համագործակցելու նրա հետ։

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Մոսկվա

Պահպանել տնտեսությունը վայրիվերումներից

Իշխանության փոփոխման ցանկացած ձեւ յուրաքանչյուր երկրում անդրադառնում է տնտեսության վրա. մի համակարգ, ուր քաղաքականությունն ընդամենը այսբերգի վերին ծայրն է։ Գոյություն ունի բարոմետր՝ պետական արժեթղթերի շուկան, որն անկախ ամեն ինչից ցույց է տալիս փոփոխությունները, լինի այդ նախագահական հերթական, թե արտահերթ ընտրությունների ընթացք։ Այդ փոփոխությունները միանգամայն բնական են։ «Սեղ Մարսեղ» խորհրդատվական ընկերության տնօրեն Տիգրան Ջրբաշյանի հավաստմամբ դիտարկելով այդ փոփոխությունները ԱՊՀ մյուս երկրների համապատկերի վրա, միանգամայն դրական եզրահանգումներ կարելի է կատարել հօգուտ Հայաստանի։ Մեզ մոտ արձանագրված տատանումները համապատասխանում էին Գերմանիայի պես երկրում նախընտրական արշավի շրջանում պոկա բարձրացումներին, մինչդեռ Ռուսաստանում դրանք հասան սոսկալի չափերի։ Տնտեսությունը եւ քաղաքականությունը մշտապես փոխադարձ կապի մեջ են եւ երբ վերջին շրջանում լարվածությունը սկսեց ավելանալ, որոշակի մտավախություն ծնվեց, որ դա բավականին լուրջ հարված կհասցնի Հայաստանի տնտեսության զարգացմանը, ինչպես եղավ սեպտեմբերյան դեպքերի ժամանակ։ Սակայն անսպասելիորեն այս քաղաքական իրադարձություններից մեր հանրապետությունը դուրս եկավ առավելագույն օգուտով։ Աշխարհը զարմանքով նկատեց, որ այս տարածաշրջանում կա մի երկիր, ուր քաղաքական փոփոխությունները տնտեսական վերաբաշխման, տնտեսական ճգնաժամի առիթ չեն դառնում։ Սա շատ կարեւոր մարտավարական քայլ էր, որ այս տարածաշրջանի ոչ մի այլ պետություն չի կարող անել, այդ թվում Թուրքիան, Իրանը։

Ռուսաստանի Դաշնությունում, օրինակ, Ելցինի ու Զյուգանովի պայքարի ընթացքում համայնավարների իշխանության գալու վտանգը հանգեցրեց նրան, որ կտրուկ նվազեց ներդրումների հոսքը Ռուսաստան։ Սկզբունքորեն սա աշխարհի կողմից հարված էր։ Մեր հանրապետությունում տնտեսությունը վնասներ չկրեց։ Սա այլ բացատրություն նույնպես ունի. Հայաստանում ֆինանսական շուկան, տնտեսությունն այնքան էլ զարգացած չէ։ Ուստի այն ճկուն չէ եւ չի արձագանքում իներցիոն մեխանիզմում կատարվող փոփոխություններին։

Միգուցե գոյություն ունի երրո՞րդ տարբերակը, որ «հեղափոխությունը» դրսի աշխարհի համար անակնկալ չէր։ Հայաստանում դրսի աշխարհի հետ կապված ամենամեծ շուկան ՀՀ պետական արժեթղթերի շուկան է, որտեղ, մեր զրուցակցի կարծիքով, օտարերկրյա ներդրումների ծավալն անթույլատրելիորեն մեծ էր։ Շուկայի 80 տոկոսը ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն գտնվում էր արտասահմանյան ներդրողների ձեռքում. «Եվ չեմ կարող ասել, թե աշխարհը պատրաստ էր ու տեղյակ էր դրան։ Համենայն դեպս այն, որ քաղաքական շրջադարձերից հետո տնտեսությունը շարունակում է ընթանալ բնականոն հունով, ցույց էր տալիս, որ այս երկիրը քաղաքակիրթ հասարակության յուրօրինակ օազիս է։ Դա կընդլայնի ներդրումների հոսքը»։

Խորհրդատվական ընկերության տնօրենը հույսով է, որ կձեւավորվի տնտեսական մի համակարգ, ուր հավասար հնարավորություններ կստեղծվեն բոլորի համար, ուր կգործի ոչ թե հովանավորչությունը, այլ հաշվի կառնվի, թե յուրաքանչյուր առանձին տնտեսավարողի շահերը որքանով են համընկնում պետության շահերին։ Հավասարությունը չպետք է մերկապարանոց ընդունել, որովհետեւ միանգամայն պարզ է, որ պետության համար գերակա ուղղություններ ներկայացնողները որոշակի արտոնություններ պիտի ունենան։ Անկախ նրանից, թե ով է այնտեղ ղեկավարում։

Քաղաքական փոփոխությունների արդյունքում գլխավոր ձեռքբերումն էր, որ Երեւան եկավ մեր ժողովրդի պետական մտածելակերպը։ Մինչ այդ թվում էր, թե դրա բացակայությունը գլխավոր դժբախտությունն է։ Թե մասնավոր, թե պետական ոլորտի աշխատողներն ամեն ինչ դիտարկում էին կարճաժամկետ, նեղ անձնական շահերի պրիզմայից։ «Մենք նոր-նոր միայն վերականգնում ենք պետականության նկատմամբ մեր վերաբերմունքը։ Երբ պաշտոնյաները դիտում են իրենց ոչ միայն այսօրվա, այլ ավելի ընդգրկուն ժամանակի մեջ։ Յուրաքանչյուր փաստաթուղթ ստորագրելիս պետք է մտածել ինչպես կգործի քեզնից հետո։ Այս պահին ամենահուսադրողն է, որ ինչպես գնացող, այնպես էլ մնացող ուժերը ցուցաբերեցին պետական մոտեցում, որ վկայում է ազգի, ինչպես եւ տնտեսության հասունության մասին»։

– Հնարավո՞ր է կանխատեսել, թե տնտեսությունը զարգացման ինչ ճանապարհով կընթանա նախագահի հավանական թեկնածուներից յուրաքանչյուրի դեպքում։

– Դժվար է ասել։ Բայց ինձ ուրախացնում է մի բան, որ առաջին անգամ նախագահի ընտրելու ենք քվեարկելով կողմ, ոչ թե ընդդեմ։ Մինչ օրս Հայաստանում այդպիսի բան չի եղել։ Այս ընտրությունների արդյունքում երկու հարցերի լուծում է կարեւորվում. Արցախի եւ հանրապետության տնտեսության հարցը։ Կարեն Դեմիրճյանն, օրինակ, բացառիկ լավ տնտեսավարող է։ Բայց դժվար է գուշակել, որքանով նա կներդաշնակի ներկայիս իրականությանը։ Ամեն դեպքում անհրաժեշտ է ծանոթանալ նրա ծրագրին։ Ինչ վերաբերում է Ռոբերտ Քոչարյանին ու Վազգեն Մանուկյանին, հետաքրքրականն է, որ այդ իմաստով նրանց միջեւ էական տարբերություններ չկան։ Խնդիրն այն է, թե նրանցից որը ընտրարշավի այս օրերի ընթացքում կարող է համակրանք շահել՝ ներկայացնելով իր ծրագիրը։ Վարչապետն ունի որոշ առավելություն, որովհետեւ նա տնտեսության մեջ գործող անձ է։ Վազգեն Մանուկյանի վարչապետության շրջանն ավելի քաղաքական ուղղվածություն ուներ։ Բայց ցանկացածի ընտրության պարագայում տնտեսության զարգացումը ոչ մի փոփոխություն չի կրի։

– Դա տնտեսության կայունությա՞մբ եք բացատրում։

– Անկասկած Հայաստանի տնտեսությունը գնալով ավելի մեծ կապ (ոչ թե կախվածություն) պիտի ունենա աշխարհի տնտեսության հետ։ Մենք կդառնանք համաշխարհային տնտեսական շուկայի որոշակի մաս։ Աշխարհ, որի մեջ մտնում են թե Ռուսաստանը, թե Միջին Արեւելքը, թե ամերիկյան մայրցամաքը... Բոլորի հետ մենք մտնում ենք նոր կապերի մեջ եւ դուրս գալիս զարգացումների նոր ուղի։ Այն բանից, թե որքանով մեզ մոտ կանցկացվեն նորմալ ընտրություններ, շատ բան է կախված։ Այս ամսվա սկզբի անցման շնորհիվ մենք ձեռք բերեցինք մերձբալթյան երկրներին բնորոշ վարկանիշ։ Կատարվածը հաջողության գրավական է։ Արդեն ներդրումների ծավալների ավելացում է նկատվում։ Մեզ հետ հաշվի են նստում։ Հանգամանքը, որ Քըրք Քըրքորյանը կառավարության միջոցով է կամենում ներդրումներն իրականացնել, պատահական չէ։ (?) Սա նշանակում է, որ աշխարհը Հայաստանի մեջ տեսնում է գործընկերների, որոնց հետ երկխոսություն կարելի է վարել նորմալ, քաղաքակիրթ լեզվով։ Պետք է ջանալ պահպանել այս վարկանիշը։

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

«Ղարաբաղի կորուստը ամեն ինչի կորուստ է մեզ համար, ընդհուպ մեր գոյության կորուստ»

Արցախյան շարժման 10-րդ տարեդարձն է: Այս օրերին Հայաստանի վրայով «քաղաքական փոթորիկ» է անցել: Առջեւում ՀՀ նախագահի ընտրություններն են: Խնդրեմ, հայտնել Ձեր խոհերն ու մտածումներն այս մասին: «Ազգ» օրաթերթի պատվերով Արմենպրեսի թղթակցի հետ խնդրի վերաբերյալ սիրով զրուցեց ճանաչված կոմպոզիտոր, Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ Էդվարդ Միրզոյանը:

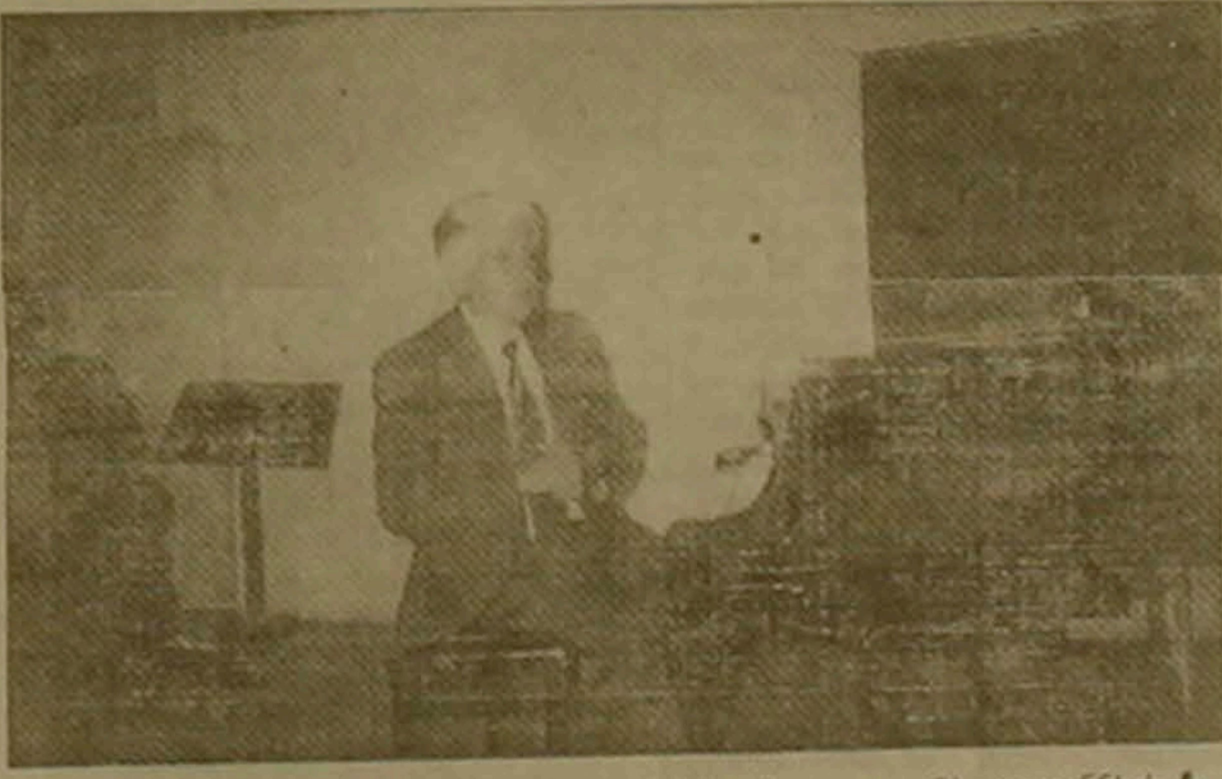

1988 թվականի փետրվարի 17-ին էր կամ 18-ին, ասաց նա: Մոսկվայում, Միությունների տան սյունազարդ դահլիճում նշվում էր Կարա Կարաեւի ծննդյան 70-ամյակը (նա արդեն ողջ չէր), որի մասնակիցների թվում էին Անդրկովկասի երեք հանրապետությունների ղեկավարները: Ընդմիջման ժամանակ Դեմիրճյանը բարեւեց ինձ, անցավ, Պատիաշվիլին ջերմ բարեւեց, իսկ Բաղիրովը ընդգծված սառը եւ չոր անցավ կողքովս, միայն ձեռք մեկնելով: Ես Երեւանում գործեր ունեի, ընդմիջումից անմիջապես հետո վերադարձա Երեւան:

Առավոտյան ժամը 7-ին Կապանից ինձ է զանգահարում Գառնիկ Խաչատրյանը՝ երաժիշտ ստեղծագործող, արտակարգ հայրենասեր անձ, որը անընդհատ ազգային հարաբերությունների խնդիրներով էր զբաղվում, իսկական «ծայրահեղական»:

– Եղավ վերջապես, լսափողի մեջ լսեցի նրա ձայնը: Ղարաբաղը որոշում է ընդունել միանալու Հայաստանին:

Կնոջս՝ Հեղինեին ասացի. «Աչքովս էլ տեսնեմ, չեմ հավատա»:

Շարունակությունը հայտնի է բոլորին:

Սկսվեց շարժումը: Դա շատ ինքնաբուխ եւ բնական էր, գորբաչովյան «պերեստրոյկայից» բխող երեւույթ էր: Իհարկե, որ վերագրեցին, թե դա ներմուծված է, «իմպորտ» է եւ այլն, դատարկ եւ անլուրջ խոսակցություն էր: Փաստը մնում էր փաստ, որ առիթը կար: Շարժումը համընդհանուր էր ընդհանրապես: Հիշում եմ ալեկոծ, հրաբխի պես բխող ծովի եռացող կաթսայի նման միտինգները մեր օպերային թատրոնի հրապարակում:

Շարժման մասին արտահայտվել եմ բազմիցս եւ գրավոր, եւ բանավոր, որ հետագայում անվանյալ Հայոց համազգային շարժումը շատ բնական էր, շատ առողջ էր: Կրակոտ ելույթները հսկայական տպավորություն էին թողնում: Նայում էի, լսում ու ասում՝ այս տղաները ինչ հիանալի են, ինչ ազնիվ են, ինչ անվախ են: Միայն Ղարաբաղի հարցեր չէին դնում, սոցիալական հարցեր էին առաջ քաշում, կոռուպցիայի դեմ էին խոսում:

Իհարկե, թերահավատներ էլ կային: Սակայն ես նրանց թվին չէի պատկանում: Եվ հետո եկավ մի պահ, երբ ավելի սթափ էին նայում նրանք իրերին, զսպելով հույզերն ու զգացումները: Եկել են ինձ մոտ երիտասարդներ, բերել իրենց կետերը, որ ստորագրեմ: Ինչ որ բան ընդունել եմ, ինչ որ բան չեմ ընդունել, իհարկե, երկրորդ դեպքում նրանց վրա «վատ տպավորություն» թողնելով: Կապի մեջ էին ինձ հետ: Նորից են եկել: Ես իրենց գրած կետերին մի բան էլ ավելացրել եմ:

Ապա առիթ եղավ հանդես գալու հայկական հեռուստատեսությամբ: Երբ ասացի, որ պիտի համբերենք, սա առանձին լուծվող հարց չէ, որ սա մի շղթայի, տասնամյակների ընթացքում կուտակված ազգային հարցերի շղթայի մի օղակն է միայն: Հաղորդումից անմիջապես հետո եկա հրապարակ, ընդունելով կշտամբանքներ ու խրախուսանքներ, թեր ու դեմ կարծիքներ: Ոմանց դուր չէր եկել իմ ասած «համբերել» բառը, որ ինչու պիտի մեր խնդիրը նման լինի աբխազի, հարավօսի խնդրին եւ այլն: «Մերն ուրիշ է», վրդովված ասում էին նրանք:

Նախատեսված էր ԽՄԿԿ կենտկոմի հատուկ պլենում ազգային հարցի վերաբերյալ, որի հետ մենք հատուկ հույսեր չէինք կապում: Բայց կյանքը ցույց տվեց, որ դա անհնարին բան էր, պլենումն էլ տեղի չունեցավ: Այն ժամանակ Մոսկվայի բարձր պաշտոնյաները ասում էին, որ քառասունից անցնող ազգային խնդիր կա:

Հիշո՞ւմ եք Հայաստանի կոմկուսի կենտկոմի պլենումը, որտեղ գրողներից Նորայր Ադալյանն ասաց, թե մենք «պերեստրոյկան» ավելի շուտ ենք սկսել, քան Մոսկվան ու Գորբաչովը: Չգտնվեց մեկը, որ ասեր՝ ես ի՞նչ ես ասում: Արդյունքը եղավ այն, որ Մոսկվան համարեց, որ «պերեստրոյկան» Հայաստանում տեղապտույտ է տալիս, եւ երեւի այդ պատճառով Հայաստանի ղեկավար Կարեն Դեմիրճյանը պաշտոնազրկվեց: Թերեւս վերապահումներով, ես բարձր եմ գնահատում Դեմիրճյանի աշխատանքի ժամանակաշրջանը, եւ հենց այդ ժամանակ նա պիտի մնար:

Ես բացասական կարծիք ունեմ բելովեժյան հավաքի մասին, որը դավաճանություն էր, որտեղ Ելցինի միակ նպատակը ամեն գնով իր հակառակորդին ոչնչացնելն էր, ռեւանշ էր դա, եւ ուրիշ ոչինչ: Դրանից բացի Ելցինը ուրիշ բանի մասին չէր էլ մտածում: Նույնիսկ նրանք, ովքեր ամբողջ աշխարհում մտածում էին, թե ինչպես անեն, որ խորտակեն Խորհրդային Միությունը, մտածում էին, գործում էին, երազում էին, նրանք էլ սխալվեցին:

Այդ օրերի փոթորկված օվկիանոսում, թող ինձ ներեն, հանկարծ նկատելի դարձավ, որ Ղարաբաղը, աշխարհին հիացում պատճառող Ղարաբաղը, իր կեցվածքով, իր տղաներով, գործողություններով, գործիչներով պատմության անցյալում եւ հիմա (Լորիս Մելիքովը՝ երբ որ հզոր Ռուսաստանի [illegible] է եղել), հանկարծ դարձել է մի տաշեղ, մեծ խաղերի մեջ մի խաղալիք:

Այսօր ասված ոչ անի, որ նորից պատերազմական իրավիճակ ստեղծվի: Ադրբեջանին ձեռք տալի՞ս է դա: Կարծում եմ՝ երբեք: Ինչո՞ւ: Նավթի պրոբլեմներ կան, շահավետ ծրագրեր կան, որոնք անմիջապես կխափանվեն: Այսօր մենք մի վիճակի մեջ ենք, որ կարծես բոլոր կողմերին էլ ձեռնտու է խաղաղությունը, բայց ոչ բոլորին գուցե: Որովհետեւ անկայուն վիճակը գուցե եւ ոմանց սրտով է:

– Հիմա այս օրերին Հայաստանի վրայով անցած «քաղաքական փոթորիկի մասին»:

– Հայաստանի նախագահի հրաժարականը համարում եմ սխալ: Ինքը երեւույթն է սխալ: Ի վնաս մեզ է: Մեր ամբողջ հասարակությունը, ժողովուրդը, կազմակերպությունները, կուսակցությունները, բոլորը, բոլորը պիտի լինեին եւ լինեն եւ, վերջիվերջո, կան Ղարաբաղի կողքին, եւ այդ փաստի հետ պիտի հաշվի նստեր ինքը՝ նախագահը, ուրիշ ելք չունենալով:

ՀՀ Ազգային ժողովում մեծամասնություն կազմող ՀՀՇ-ն փոքրամասնություն դարձավ, եւ հենց Ազգային ժողովի մեծամասնության եւ ամբողջ հասարակության անխտիր բոլոր կազմակերպությունների ու ժողովրդի կամքով պիտի ՀՀ նախագահը ի լուր աշխարհի ասեր, որ ինքը չի կարող համաձայնել եւ ստորագրել Ղարաբաղի ժողովրդին եւ ամբողջ հայությանը հակառակ որեւէ փաստաթուղթ: Այդպես էլ նա հայտարարում էր, եւ իմ կարծիքով նրա միջազգային հեղինակությունը պիտի ծառայեր ի նպաստ Ղարաբաղի հարցի կարգավորման:

Այս մասին ես ելույթ եմ ունեցել մի երեք ամիս առաջ, Գիտությունների ակադեմիայի մեխանիկայի ինստիտուտի դահլիճում կայացած մտավորականների խորհրդի նիստում: Եվ ելույթս բացասական ռեակցիա առաջացրեց բոլորի մեջ, բացի մեկից, որի անունը չեմ տալիս, քանի որ իր կարծիքը միայն ականջիս փսփսալով ասաց: Բոլորը սկսում էին Ղարաբաղից ու այնուհետեւ մոռանում դա, միայն ու միայն հռչակելով Տեր-Պետրոսյանին գործից հանելու պահանջներ:

Իմ կարծիքով, հրաժարականը ստիպողական էր, այսպես կոչված «թավշյա հեղափոխության» հետեւանք: Եվ դա համապատասխանում էր մեր ժողովրդի ցանկությանը: Սա է ճշմարտությունը:

Ես Տեր-Պետրոսյանի հրաժարականը չեմ կապում նրա գործունեության հետ ընդհանրապես, տնտեսական վիճակը, ժողովրդի ծանր դրությունը բոլորովին տարբեր հարցեր են: Խոսքը վերաբերում է միմիայն Ղարաբաղին: Ղարաբաղի հարցի լուծման ընթացքում այսօր քաղաքական հասուն փորձ ձեռք բերած Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի այս հրաժարականը ի նպաստ մեր հակառակորդի է: Սա իմ կարծիքն է:

Ինչ մնաց այն հայտարարությանը, թե խաղաղության կուսակցությունը պարտվեց, կարծում եմ, որ ՀՀՇ-ն կուսակցություն չէր դարձել, եւ հարց է նաեւ, կդառնա՞ հետագայում: Այդ շարժումը հեռանկար չունի: Ինչպե՞ս կարող է հեռանկար ունենալ այն շարժումը, որն ազնիվ, գեղեցիկ նպատակներ, համաժողովրդական, համազգային գաղափարներ արտահայտելով գրավեց առաջին դիրքերը, սակայն իր մեջ հետեւությամբ ընդունեց այնպիսի տարրեր, զանգվածներ, որոնց հետեւանքով իշխանության եկածների մեծ մասը կյանքում անհաջողակներ էին, գյադաներ եւ «բիրդան աղաներ»: Այս խոսքերը ես ասել եմ տարիներ առաջ, հայկական հեռուստատեսությամբ՝ Արամ Աբրահամյանի վարած ծրագրով: Միանգամից իշխանության մեջ տեղավորվեցին, իրենց ձեռքն առան քրեական տարրերը, որոնց առաջն առնել չկարողացավ ոչ ոք, նաեւ նույն ինքը՝ նախագահը: Ես չեմ արդարացնում նրան, ես ասում եմ այն, ինչն իրականում կար:

Իսկ որ այստեղ ու այնտեղ ասում են՝ լավ կլիներ, որ Դեմիրճյանը գար, ես դրան չեմ հավատում: Այսօրվա պայմաններում, ամեն ինչի քայքայվածության պայմաններում Դեմիրճյանը ոչինչ անել չի կարող: Նայում եմ մետրոյի շարժասանդուղքով բարձրացող մարդկանց. նրանք ինձ ոչ թե մարդիկ են երեւում, այլ՝ մարդկանց ուրվականներ: Սիրտդ մղկտում է, երբ տեսնում ես, ու տակնուվրա է արված, քարուքանդ է արված երկրի արդյունաբերությունը, որն առաջներում աշխատում էր թեկուզ ճռռալով ու ժանգոտ մեխանիզմով:

Երբ այսօր Վազգեն Մանուկյանը հայտարարում է, թե ամեն ինչ լավ կլինի եւ խաղաղություն կլինի, եւ ժողովուրդը լավ կապրի, դա հնարավոր չէ, որովհետեւ երկար ժամանակ է պետք, շատ տարիներ են պետք կյանքը նորմալ հունով տանելու համար: Իսկ ինչ վերաբերում է խաղաղությանը, ապա հնարավոր է պահպանել միայն համազգային իմաստնության, իշխանությունների հմուտ դիվանագիտության եւ անպայման ուժի միջոցով: Գուցե՞ աշխարհի բոլոր ռոկֆելլերները հավաքվեն ու իրենց միլիարդները բերեն մեզ: Բայց էդ միլիարդներն էլ նախեւառաջ գողերի ձեռքը կընկնեն, ինչպես երկրաշարժի ժամանակ աշխարհի տված օգնությունը գնաց գողերի, ավազակների, թալանչիների ձեռքը:

Այսօր մեր հարցերի հարցն այն է, որ Հայաստանն աշխարհի առջեւ արժանապատիվ ներկայանա Ղարաբաղի խնդրի լուծման գործում եւ սատար կանգնի Ղարաբաղին, որովհետեւ Ղարաբաղը կորցնելն ամեն ինչի կորուստ է՝ ազգային էսի, պատմության, գոյության ընդհանրապես:

Ինչպե՞ս պիտի դա արվի. մենք աշխարհին պիտի ցույց տանք, որ բոլորս միասին ենք ու միասին Ղարաբաղի կողքին ենք:

Առաջիկա նախագահական ընտրությունների մասին: ՀՀ նախագահի պարտականությունների կատարումը վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանին հանձնարարելու ՀՀ Ազգային ժողովի որոշումը համարում եմ ճիշտ: Անձամբ ՀՀ վարչապետին չճանաչելով, բայց հեռվից նրա գործունեությանը եւ վարքին հետեւելով, մտածում եմ, որ նա խելամտորեն կտանի իր ուսերին դրված ծանր բեռը: Ազգային ժողովը ճիշտ է վարվել, որ իր ղեկավար է ընտրել Խոսրով Հարությունյանին: Հուսով եմ, որ մեր այս դժվարին ժամանակներում նրանք կարժանանան ժողովրդի հարգանքին եւ կունենան նրա աջակցությունը:

Առաջիկա նախագահական ընտրություններում ցանկանում եմ տեսնել Ռոբերտ Քոչարյանի թեկնածությունն ու այնուհետեւ՝ հաղթանակը:

Հուսով եմ, որ ընտրությունները կլինեն արդար:

ՎԱՆԻԿ ՍԱՆԹՐՅԱՆ
Արմենպրեսի թղթակից
«Ազգի» համար

ԱՇԽԱՐՀԸ ԵՎ ՀԱՅԵՐԸ

Գերմանացի պատմաբանի գիրքը նոր լույս է սփռում

ԱՄՆ-ում Կոմիտաս ինստիտուտի կողմից վերջերս հրատարակված պատմաբան Հիլմար Կայզերի «Իմպերիալիզմը, ռասիզմը եւ զարգացման տեսությունները: Օսմանյան հայերի վերաբերյալ հիմնավոր հարացույցի կերտումը» վերնագրված գիրքը կարեւոր ներդրում է Օսմանյան կայսրության վերջին շրջանի պատմության ուսումնասիրության ասպարեզում, գրում է «Արմինըըն Միրըր Սփեքթեյթըր» շաբաթաթերթի գրախոսը: Գիրքը մի փորձ է հայտնաբերելու օսմանյան պատմագրության տարբեր ուղղություններում տեղ գտած հայերի եւ հայկականի վերաբերյալ թյուր, կաղապարային նկարագրությունների ակունքները: Հեղինակը գտնում է, որ այդ պատմագրության մեջ ծայր առած բանավեճի գլխավոր թեման հայերի դերն է օսմանյան ժամանակաշրջանի առեւտրի բնագավառում: Նա ցույց է տալիս, որ նրանք, ովքեր բացասաբար են ներկայացնում հայերի դերը տնտեսության զարգացման գործում, պարզապես արջի ծառայություն են մատուցում հայերի ցեղասպանությունը կազմակերպողներին եւ իրականացնողներին: Նա հիմնականում իր ուշադրությունը բեւեռում է «մոդեռնիստական» տեսության ներկայացուցիչ Չարլզ Իսաուիի, «կախվածության» տեսության ներկայացուցիչներ Դոգու Էրգիլի, Ստեֆան Թեղ Ռոզենտալի եւ Ֆերոզ Ահմեդի, ինչպես նաեւ Իմանուել Վալերշտեյնի «համաշխարհային համակարգի» տեսության հետեւորդներ Ռեշաթ Կասաբայի եւ Չագլար Կեյդերի աշխատանքների ուսումնասիրությանը: Մեջբերելով Դոնալդ Կատերսի արխիվային նյութերով հարուստ մանրակրկիտ աշխատանքը, նա ժխտում է այդ հեղինակների ներկայացրած հայերի [illegible] առանց երկմտելու ընդունել եւ օգտագործել են լրագրող Ալֆոնս Սուսնիցկու մի հոդվածը: Կայզերը ընթերցողների առաջ «բացահայտում է» Սուսնիցկու իրական դեմքը: Նա եղել է գերմանական արտգործնախարարության կողմից մղվող հակահայկական պրոպագանդայի ամենակարկառուն հեղինակներից մեկը: Նրան 1960-ից սկսած այնքան շատ են մեջբերել, որ դարձրել են իսկական կուռք: Նրա կողքին այդ հակահայկական պայքարը տարել են նաեւ Ալֆրեդ Կորտը, Ֆրիդրիխ Նաումանը, Հյուգո Գրոթը, Պոլ Գեյստերը, Ալբերտուս Վիրտը, Լուդվիգ Քանսը, Էռնստ Յախը, Էռնստ Մարեն եւ Օյգեն Միթվոխը:

«Թուրք եւ արեւմտյան մի շարք գիտնականներ, իրենց գաղափարախոսության շահերից ելնելով, բազմիցս օգտագործել են այս հեղինակների գրությունները՝ առանց քննադատական մոտեցման», գրում է գրքի առաջաբանի հեղինակ, պատմաբան Ստեփան Աստուրյանը եւ շարունակում. «Նրանց թվին են պատկանում այսպես կոչված Կադրո դպրոցի (1930-ական թվեր) հետեւորդներ թուրք ազգայնամոլները, 50-ական եւ 60-ական թվերին՝ լիբերալ մոդեռնիստների տեսության համախոհները, եւ ավելի ուշ, 70-ականներին՝ մարքսիստական տեսության քարոզիչները: Այդ իմաստով գրքի թեման խիստ այժմեական է եւ հրատարակումը՝ ճիշտ ժամանակին»: Հեղինակի մոտեցումը նման է Նիցշեի մոտեցմանը (բարոյականության ծագումնաբանության մասին գրքում) այն առումով, որ կարծիքների ու տեսակետների արժեքներն է փնտրում եւ բացահայտում դրանց գաղափարական եւ շահադիտական բովանդակությունը:

Ավելացնենք, որ Հիլմար Կայզերը գերմանա-օսմանյան հարաբերությունների եւ հայկական ցեղասպանության հմուտ մասնագետ է, որը լայնածավալ արխիվային ուսումնասիրություններ է կատարել ինչպես Եվրոպայում, այնպես էլ Միջին Արեւելքում եւ Միացյալ Նահանգներում: Ներկայումս աշխատում է Բոխումի (Գերմանիա) Ռուհր համալսարանում:

Հ. Օ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Զո՜ւր... վաղո՜ւց են, ախ, նըրանք
Մեր սարերից գընացել,
Էն գիլ ձեները նըրանց
Իմ ականջում մընացել.

ՀՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

Մշակութային ճանաչ գործիչ եւ գրող Ահմադե Գոգեն ֆուրդ ընթերցողի սեղանին է դրել իր «Մեր նախնյաց ձայները» գիրքը, որի՝ սեփական սուղ միջոցների հաշվին լույսընծայումը ներկա գրահրատարակչական գլխիվայր պայմաններում նյութական ինքնազրկումին անձնվող ծանր զոհաբերություն է հաստատապես: Բանն այն է, որ գրեթե 10 տարի է, ինչ ֆրդերեն եւ ո՛չ մի գիրք (դասագիրք եւս) չի հրատարակվում պետական կամ դրսեկ բարեգործական միջոցներով: Եվս երկրային հուշագիրք:

...Արաֆից այն կողմ, լեռների պաղպաջուն սառույցների մեջ օր ու կյանք էր գրնգացնում եզդի ֆրդերի մի ավանդապահ ազգատոհմ՝ ուրույն աշխարհաստեղծությամբ, հավատ ու անխստական ասվածներով: Կորովի ու պատմոր պապմողներ էին նրանք, եւ Սինակ անվանվող սարավանդի ծերպերին բառած-ծվարած նրանց յոթ գյուղերը հոգնավասակ երանությամբ էին սուզվում խաղաղ ու գունեղ վերջալույսների մարմրումի մեջ: Բայց... վերստին զալարվեց «հին վիշապը», եւ արդեն Արաֆի ա՛յս ափին վերապրածների հոգիներում այդ յոթ գյուղերի պատկերներն անթեղվեցին որպես ծխացող մորմոքներ ու արցունքոտ այլ տարերքի խլիրտներն են ծփումծավալվում անսպառաբար: Իսկ ընդհանրապես զարմանք ու հիացք է հարուցում Ահմադե Գոգեի ազգագրական, բանահյուսական ու տեղագրական իմացությունների հսկայական ծավալը: Ի դեպ, նա գրասերջիկի բախտաբաժնով Արաֆից այն կողմ իր ալքերին ընծայաբաշխել է ջոջպապերուր յոթ գյուղերի տեսքն ընբռնխնել-ճանաչելու տրտմալիր երջանկությունը: Եվ այս իրողության անդրադարձը հուշագրքի պատմաճանաչողական նշանակության առանձնաշեշտման ճշմարիտ նախադրյալներ է ընձեռում: Այս առումով պակաս էական չեն հասցնի ցեղի առաջնորդ Հասան աղայի ազնվական գերդաս-

Մեր նախնյաց ձայները եւ մենք

Տասը տարվա լռությունից հետո լույս է տեսել ֆուրդ գրողի ժողովածուն

մեկ տխուր փաստ, Հայաստանի ազատ ընկայում ցայժմ այդպես էլ չկայացավ եւ ոչ՛ մի ֆուրդ ներկայանալի գործարար-սեփականատեր: Սա մի խնդիր է, որի խորքային համաերջանակ դիտարկումները «ամբողջ պարտականությունների երեսպաշտական վերածածկույթից այն կողմ երեւակելու են ինչ-ինչ խտրողային բարդույթներով հեղձվող մի դաժան համայնքային իրականություն: Եվ մինչեւ ե՞րբ է պիղատոսաբար անգիտացվելու մեզանում ազգային հարցի ծախավեր բարձընկեցության ամբողջ անհրավությունը: Ինչեւիցե...

Էմպիրիկ արձակագրության ոլորտում է տեղադրելի Ահմադե Գոգեի այս գիրքը, որ առանձին դրվագ-հասվածների մեկտեղմամբ առաջադրում է վիպակ-հիշատակագրության ժանրային տարբերակում: Նկարագրական-պատմողական ոճին աղերսվող կիսակնարկային գրելակերպի հարհանդմարմանդ ընթացքով գրողը վերակոչում-արթնացնում է հայաստանաբնակ եզդիաֆուրդ մի տոհմի՝ գրեթե մեկդարյա կենցաղաբարքային պատմությունը: Հիշողությունն այս երկում վերածում է ոչ միայն մեկնումների ելակետային տեսանկյան, այլեւ որոշարկվում-իմաստավորվում է որպես ներզգացմամբ հայտնակերպվող տարածաժամանակային զուգադրում-չափաբերումների կառուցվածքային սկզբնահիմք: Այն զուտ մարդկային առումով արյան հանկերգային հոլովույթ է եւ արժանապատիվ կեցության անկորուստ բաղադրություն:

Ցեղի հիշողության անբռնադատ ճանաչումն ինքնահայեցման հեռանկարներում ծաղկում-երփներանգվում է նախնյաց հարահունչ ձայնի՝ պատգամ-պատվիրան-ավանդի խոսքային այլակեցության, որ նույնն է թե՝ ամենազոր բանի ծիսական ճախրածառագումով: Զուգորդական անցումի ինքնաբերականությունն արդեն իրական հնարավորություն է. «Ի սկզբանէ էր բանն...»: Մարդկային ձայնը պատմափիլիսոփայական ու մշակութաբանական հայեցակետերից հասկորոշելի է գոյաբանական պատվարի կշռականությամբ: Ահմադե Գոգեն վերարթնացնում է հիշողության ծալքերում պահված ձայներ, եւ վերհուշային սրսուռ նախաշավղերով կայծկլտում-պտտղում է մի տաք ու

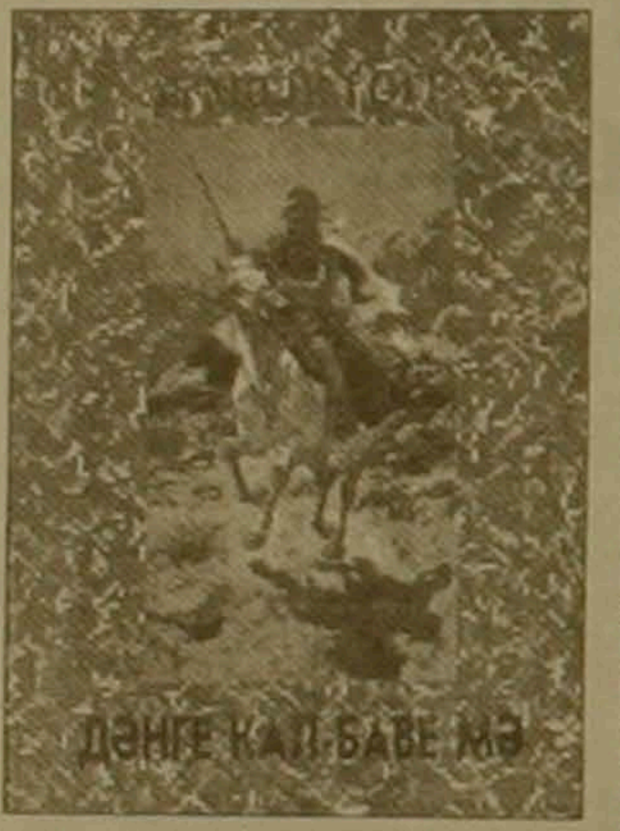

ված հիշատակներ: Գենային անկործանելի մի ցավ նույնպես խփեց-անցավ տոհմածառի վերընձյուղվող ոստ ու կոստղերի կենսավիճի մեջ: Եվ, ահա, Ահմադե Գոգեն, իբրեւ հիշատակներից զարնված ուխտավոր, ոռոնելու է ելել կորստյան անպաստում կսկիծի եզրերին ծլարձակող-հառնող ձայների ակունքներն ու իմաստները: Եվ հուշապատումի դրվագանկարներում ձայներն այդ երբեմնակի երիզվում-պարուրվում են տեսիլքների ու պատրանքների խաղացկուն հերթագայությամբ: Իրականի ու անիրականի փոխներհյուսվածությունը բարոյահոգեբանական ստույգ հիմնավորում ունի: Այն մարդկայնորեն հուզիչ ու գեղեցիկ է հենց զատորոշում-անջատարկման բացարձակ անհնարինությամբ: Ի վերջո, կորսված իսկությունների այրող կարոտի մխանքը ժառանգած սերունդների հավաքական մի կենսահայացք է ներառվում խոսքաձայնային կերպավորումների մեջ: Քրդերեն լեզվի ոճադարձվածային ճկունությունն ու բառագանձային լիությունը տեղվումգործադրվում են նախանձելի մի բանիմացությամբ, որ ինչ-ինչ առումներով արժեւորելի է օրինակելիության արտահայտչությամբ: Հուշագրքի տարածական հենակետը Արագածոտնի Շամիրան (եւ ոչ թե Շամիրամ, որ թյուրիմացության արդյունք է) գյուղն է, որի խոսքաշեն-բանաստացական

տանի հետ խաչատուր Աբովյանի, Կոմիտասի, Փանոս Թերլեմեզյանի եւ Իգդիրի Կանայան հայտնի ընտանիքի վավերական կապերի՝ որոց նորահայտ եզրերի բացահայտում-հիշատակումները:

Վիպակ-հիշատակագրության դիպաշարային այլեւայլ ճյուղավորումներն իրարեւ ի մի են բերվում հեղինակի պապի՝ Ուսուբե խուդոյի կենսուղու ուրվագծման ընթացքի տրամաբանությամբ: Երկրի տարածքով ծայրեծայր ծգվող-խառնաբեկվող ներկա-անցյալ ժամանակային չափերտերի հանդիպադրում-հասույթներում փութանցիկորեն գծագրվումտողանցում են հարյուրավոր դիպվածներ ու դեմքեր: Անցելասույզ օրերի մշուշներից արեւերես են ելնում իրական մարդիկ՝ իրական անուններով ու նույնքան իրական վարք ու բարքով: Հայաստանի եզդիաֆրդական համայնքի անխտիր բոլոր հին ու նոր անդամներն արնակցական-ազգակցական շաղկապվածության մեկ «բանվածքի» մեջ են, «յոթը պորտով» մերձուստ ճանաչում են իրարու: Եվ գրավոր խոսքին վստահված կենսագծերի հավաստիության կամ ժողովրդյան «գրաքննության» պայմաններով հնարավորվող թույլատրելիության սահմանների անգոսնումները կարող էին բարոյաէթիկական սայթաքումվթարներ «մասնավակել», եթե Ահմադե Գոգեն շահեկանորեն չպատվիներ նրբանկատության շնորհի վայելչականությանը: Բարեկրթության ներդաշնակությունն «պատահովագրվում-պաշտպանվում է» հակառակ ծայրահեղության աղարտումներից եւս, քանզի հիշատակագրողն անփութորեն չի անցել Ստենդալի մեծանշանակ պատվիրանի կողքով. «Պետք է սովորել չհաճոյանալ ոչ ոքի, նույնիսկ հարազատ ժողովրդին»:

Ինչպես գրել է բանաստեղծ Ռազմիկ Դավոյանը. «Ձայները թեեւ չեն մեռնում բնավ, բայց նրանց կյանքն էլ ակնթարթ է լոկ...»:

Ահա այս տիեզերական «ակնթարթների» պատմափիլիսոփայական տարողության գտնումների ծգտումին է հակված Ահմադե Գոգեի ստեղծագործական տքնությունը:

ԹԱՐԽՅԱՆ ՄՍՏՈՅԱՆ
Բանասիրության թեկնածու

ԱՄՆ

«Ռուբեն Թերզյանը հայկականության նվիրյալներից է»

«Ինձ չի հետաքրքրում, թե հայերն ինչքան համբավավոր են: Ինձ համար կարեւոր է, թե ինչքան են նրանք նվիրված հայկականությանը: Ալեք Մանուկյանն այդ եզակի անձնավորություններից էր: Ռուբեն Թերզյանը նույնպես նրանց թվին է պատկանում», փետրվարի 14-ին ասել է ՀԲԸՄիության տնօրենների կենտրոնական խորհրդի փոխնախագահ Պերճ Սեդրակյանը Թերզյանի ամերիկյան արդյունաբերողների բարձրագույն պատվին արժանանալու առթիվ Թեքեյան մշակութային միության կազմակերպած հյուրասիրության ընթացքում: Նախորդ օրը իր երկու գործընկերներ Ջեֆրի Բրեսլոյի եւ Հարոլդ Մորիսոնի հետ նրան ընդգրկել էին խաղալիքների արտադրության ամենահեղինակավոր «Hall of Fame» պատվո ցուցակում: Ինը հարյուր հրավիրյալների ներկայությամբ «Խաղալիքները մենք ենք» հայտնի ընկերության նախագահ Ռասել Ուեսնֆսեռնը Թերզյանին եւ նրա գործընկերներին անվանել է «ամենաստեղծագործ խումբը», իսկ Ամերիկայի խաղալիքների արդյունաբերողների նախագահ Գերի Բոմանը ընդգծել է նրանց ամբողջ աշխարհի երեխաների կարիքներն ու ցանկությունները զգալու «եզակի կարողությունները»:

Այս մանրամասները հաղորդելով՝ լրագրող Ֆլորենս Ավագյանն ավելացնում է, որ հանդիսավոր պատվասիրությանը ներկա են եղել ԱՄՆ հայկական եկեղեցու արեւելյան թեմի առաջնորդ Խաժակ արքեպիսկոպոս Պարսամյանը, ՄԱԿ-ում ՀՀ դեսպան Մովսես Աբելյանը, եւ Վաշինգտոնում հայկական դեսպանատան քաղաքական գործերով առաջին քարտուղար Համբիկ Հարությունյանը: Հանդեսը վարել է հայտնի հրապարակախոս Երվանդ Ազատյանը: Գործադրվել է գեղարվեստական պատրաստ մի ծրագիր, որի ընթացքում մի շարք հայկական բալլադներ են ներկայացվել սիրված կիթառահար Պերճ Թուրաբյանի կատարմամբ: Ռուբեն Թերզյանին է նվիրվել հայկական այբուբենը պարունակող գեղեցիկ մի հուշասալիկ՝ նրբորեն պատրաստված նկարիչ Սիրուն Երեցյանի կողմից: Շնորհակալական խոսքով հանդես է եկել պրն Թերզյանը, որը երախտագիտությամբ հիշել է բոլոր նրանց, ովքեր անցյալում իրեն նեցուկ են կանգնել եւ մեծապես օժանդակել Գուլբենկյան հաստատությանը, դոկտ. Կոչկարյանին եւ նրանց, ովքեր նրան դարձրել են այն, ինչ ներկայիս է:

Ավելացնենք, որ Թերզյանը Բեյրութից ԱՄՆ է գաղթել 1958 թվին: Լեգենդար Մարվին Գլասի հետ պատահական հանդիպումը ռեստորանում կանաչ ճանապարհ է բացել երիտասարդի առաջ: 1967-ից համագործակցել է Բրեսլոյի եւ Մորիսոնի հետ, իսկ տասը տարի առաջ կազմավորել «Բրեսլո, Մորիսոն, Թերզյան եւ ընկերություն» հաստատությունը, որի արտադրած խաղալիքները մեծ ընդունելության են արժանանում ամբողջ աշխարհի երեխաների կողմից:

Հ. Ծ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Հրավառություն՝ երաժշտական հնչյուններով

Հայ եւ ռուս ժողովուրդների կյանքում կարեւոր իրադարձություն հանդիսացավ Արեւելյան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին:

Պատմական այդ նշանակալի իրադարձության 170-ամյակն այս օրերին մեր մայրաքաղաքում նշվում է տարբեր միջոցառումներով: Դրանցից մեկը՝ բարեկամության մեծ համերգը, տեղի ունեցավ «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում:

Իրենց ելույթներում Հայաստանի Հանրապետությունում Ռուսաստանի Դաշնության դեսպան Անդրեյ Ուռնովը եւ հանրապետության մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարար Արմեն Սմբատյանն անդրադարձան հայ-ռուսական դարավոր առնչություններին եւ հարաբերությունների այդ շղթայում շրջադարձային իրադարձությանը՝ Արեւելյան Հայաստանի միացմանը Ռուսաստանին: Դերբեւ Կիեւյան Ռուսիայի օրոք երկու ժողովուրդների միջեւ հաստատված կապերն ամրապնդվեցին պատմական այդ նոր իրողությամբ եւ բարեկամության ու համագործակցության լայն հեռանկարներ բացվեցին:

Տոնական մեծ համերգին մասնակցում էին հանրապետության արվեստի վարպետներ, ռազմափող երաժշտական խմբեր ու մենակատարներ:

Հնչեցին ռուս կոմպոզիտորներ Միխայիլ Գլինկայի, Դմիտրի Շոստակովիչի, Պյոտր Չայկովսկու ստեղծագործություններից:

Ելույթ ունեցան Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը (դիրիժոր Միքայել Ավետիսյան), Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախումբը (դիրիժոր Գեւորգ Մուրադյան), Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախումբը (գեղարվեստական ղեկավար հանրապետության ժողովրդական արտիստ Հովհաննես Չեքիջյան), «Բարեկամություն» պարի պետական համույթը (գեղարվեստական ղեկավար հանրապետության վաստակավոր արտիստ Նորայր Մեհրաբյան), Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության փողային նվագախումբը (դիրիժոր Արմեն Պողոսյան), Ազգային օպերայի եւ բալետի ակադեմիական թատրոնի մեներգիչներ, երաժիշտներ, ասմունքողներ:

Տոնական համերգը, իրավի, մի հրավառություն էր՝ ծոնված երկու ժողովուրդների դարավոր բարեկամությանն ու դաշինքին:

ՀՐԱՉՅԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Փետրվարի 19-ին Վիեննայի պետական օպերայում բացվեց 42-րդ ավանդական օպերային հանդեսը, որին մասնակցելու են 186 պարային զույգեր ամբողջ աշխարհից

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՏՈՆ

Մեծերի միտքն ու սերունդների ոգին

- Ամեն տարի փետրվարին է ոգեկոչվում Վարդանանց հիշատակը, թեեւ Ավարայրի ճակատամարտը տեղի է ունեցել մայիսին: Ինչո՞ւ, որովհետեւ Վարդանի խրոխտ պատասխանը Հազկերտ արքային փետրվարին եղավ Վարդանանց տոնի հանդիսությանը, իր խոսքում հիշեց տեր Տաթեւ քահանան, որ տեղի էր ունենում Ավետիք Իսահակյանի անվան գրադարանում:

- «Դու մեզ կարող ես արեւի լույսից զրկել, բայց այն հավատից, որ ընդունել ենք մեր հավատից՝ ոչ»: Հայոց պատմության մեծ դասերից էր Վարդանանց պատերազմը ողջ հետագա դարերի համար ու նաեւ այսօր, մեր արցախյան պայքարի 10-րդ տարում, ներշնչում է մեզ հավատ եւ սեր դեպի հայրենիքը եւ հույս: Իջեւանի Ակնաղբյուր գյուղում էր այն դարավոր կաղնին, որ տնկել էր Վարդան Զորավարը, որ դալար ու կանաչ էր մինչեւ մեր ժամանակները: Ծառի կայծակնահար լինելուց հետո խորհրդանշական է, որ մարշալ Հովհաննես Բաղրամյանը նույն տեղում կաղնի տնկեց, ասաց եղբայր Ավագյանը: Հնչեցին հայ միջնադարյան շարականներ Իսահակյանի անվան մրցույթի դափնեկիրներ Մուրադ Ամիրխանյանի եւ Կոմիտասի մեղեդիները Ալինա Փահլեւանյանի կատարմամբ:

Նորքի եւ Մալաթիայի հայորդաց տների սաները կարդացին իրենց ստեղծագործությունները եւ սիրված բանաստեղծների հայրենաշունչ բանաստեղծությունները: Արաբկիրի հայորդաց տան Արմինե Ավետիսյանի ղեկավարած նկարչական խմբի սաները մասնակցում էին իրենց գեղանկարների ուրախ տրամադրությամբ, որ լրացրեցին Երեւանի թիվ 50 դպրոցի աշակերտների խինդն ու երգը: Հանդիսությանը ներկա էին նաեւ բանաստեղծներ Ֆրունզիկ Կիրակոսյանը եւ Հովիկ Վարդումյանը:

«Ով հայ ժողովուրդ, քո միակ փրկությունը քո հավաքական ուժի մեջ է»: Չարենցի ոգեղեն խոսքը կրկին հնչեց, երբ Հովիկ Վարդումյանը պատմեց Քարինտակ գյուղի հերոսական հաղթանակի մասին Շուշիի ճակատամարտում:

Վարդանանց հավատի հաղթության տոնը, որ այսուհետ ավանդական կդառնա նաեւ գրադարանում, հրավիրել էր Արարատյան հայրապետական թեմը:

ՄԱՆԻԿ ԱԾՈՒՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ՆԱԳԱՆՈ-98

Ուժեղագույնները շարունակում են հաղթարշավը

Օլիմպիական մրցապայքարներում

18-րդ ձմեռային օլիմպիական խաղերի 14-րդ օրը կրկին ոսկե մեդալներ բերեց Գերմանիայի, Ռուսաստանի, Նորվեգիայի հավաքականներին, եւ այս երեքը մեդալների թվով զգալիորեն առաջ են մյուս երկրների հավաքականներից: Փաստորեն Գերմանիայի մարզիկներն իրենց համար ապահովել են հաղթանակը ընդհանուր թիմային հաշվարկում, քանի որ դժվար թե մնացած երկու օրերի ընթացքում նրանց հետապնդողները կարողանան էական փոփոխություններ մտցնել ուժերի հարաբերակցության մեջ: Իսկ ընդհանուր երկրորդ տեղի համար դեռ սուր պայքար է ընթանում Ռուսաստանի եւ Նորվեգիայի մարզիկների միջեւ:

Ռուսաստանի դահուկորդուհիները նվաճեցին Նագանոյում խաղարկվող բոլոր 5 ոսկե մեդալները: Վերջինը նրանք շահեցին երեկ անցկացված ամենաերկար 30 կմ մրցասարածությունում: Թվում էր, թե չեմպիոնուհու կոչման համար պայքարը հիմնականում կընթանա Ռուսաստանի ներկայացուցիչներ Լարիսա Լազուտինայի, Ելենա Վյալբեի եւ իտալուհի Ստեֆանիա Բելմոնդոյի միջեւ: Վերջինս դահուկային տերի... վետերանը, միայնակ մարտահրավեր նետեց ռուս մարզուհիների թիմի բոլոր անդամներին: Նա երկար ժամանակ գլխավորում էր վազքը, սակայն վերջին կիլոմետրերում փոքր-ինչ տեղի տվեց: Բելմոնդոյին սկսեց հասնել Ռուսաստանի հավաքականի ամենաերիտասարդ դահուկորդուհին Յուլյա Չեպալովան: Նա կարողացավ առաջ անցնել փորձառու մրցակցուհուց եւ առաջինը հատել եզրագիծը: Այսպիսով, շատերի համար անսպասելիորեն, 21-ամյա մարզուհին նվաճեց օլիմպիական չեմպիոնուհու կոչումը: Բելմոնդոն, հետ մնալով ավելի քան 10 վայրկյանով, գրավեց երկրորդ տեղն ու արժանացավ արծաթե մեդալի: Բրոնզե պարգեւը բաժին հասավ Լարիսա Լազուտինային, որը մինչ այդ արդեն 3 ոսկե եւ 1 արծաթե մեդալ էր նվաճել Նագանոյում: Ի դեպ, մեկնարկից առաջ հայտնի էր դարձել, որ ՌԴ պաշտպանության նախարար Իգոր Սերգեեւը բանակային մարզուհի, պրապորշչիկ Լազուտինային շնորհել է լեյտենանտի կոչում:

Ինչպես ՀԱՕԿ-ի լրատվական ծառայությունից հայտնեցին, 30 կմ դահուկավազքի մրցումներին մասնակցել է նաեւ մեր հանրապետության ներկայացուցիչ Ալլա Միխայելյանը: Գյումրեցի մարզուհին աշխարհի ուժեղագույնների հետ պայքարում գրավել է 58-րդ տեղը (դահուկավազքին մասնակցել են 68 մարզուհիներ):

Հայտնի է դարձել նաեւ, որ օլիմպիադայում մեր միակ լեռնադահուկորդ Արսեն Հարությունյանը մասնակցելու է այսօր անցկացվող ոլորավայրէջքի մրցումներին:

Իսկ լեռնադահուկորդուհիներն արդեն ավարտեցին մրցավեճը: Հսկա ոլորավայրէջքում իրեն հիանալի դրսեւորեց Դեբորա Կամպանյոնին (Իտալիա): Նախորդ մրցաձեւում ոլորավայրէջքում չեմպիոնուհու կոչումը բաց թողնելուց հետո (նա «միայն» արծաթե մեդալ շահեց) Կամպանյոնին «չարացած» անցավ բարդ մրցուղին, մեծ առավելությամբ գրավեց առաջին տեղը եւ նվաճեց օլիմպիական չեմպիոնուհու կոչումը: Արծաթե մեդալի արժանացավ Ալեքսանդրա Մայսնիցցերը (Ավստրիա), բրոնզե մեդալի՝ Նագանոյի օլիմպիադայի կրկնակի չեմպիոնուհի Կատյա Զայցինգերը (Գերմանիա):

կանանց մենապահերում նրանք ոչինչ չշահեցին: Չեմպիոնուհու կոչման համար պայքարը հիմնականում ընթացավ ԱՄՆ-ի մարզուհիների միջեւ: Աշխարհի անցյալ տարվա չեմպիոնուհի, 15-ամյա Տարա Լիպինսկին, որը կարճ ծրագրի կատարումից հետո երկրորդ տեղում էր ընթանում, կամավոր ծրագրում կարողացավ առաջ անցնել եւ նվաճել չեմպիոնուհու կոչումը: Արծաթե մեդալակիր դարձավ մեկ այլ ամերիկուհի՝ Միշել Կվանը: Բրոնզե պարգեւը, համառ պայքարից հետո, նվաճեց Լյու Չենը (Չինաստան):

Շատ հետաքրքիր է անցնում օլիմպիադայի հոկեյի մրցաշարը: Աշխարհի ուժեղագույն պրոֆեսիոնալներից կազմված հավաքականները, իրոք, բարձրակարգ խաղ են ցուցադրում: Իսկ անակնկալներ, ինչպես միշտ, լինում են:

Երեկ կայացան կիսաեզրափակիչ երկու խաղերը: Կանադա-Չեխիա հանդիպման ժամանակ թիմերը երկար ժամանակ չէին կարողանում գրավել մրցակցի դարպասը: Եվ միայն խաղավարտից 10 րոպե առաջ չեխ հոկեյիստներին հաջողվեց

Լարված պայքարում անցան հյուսիսային երկամարտի թիմային պայքարի երկրորդ ձեւի՝ 4x5 կմ դահուքավազքի մրցումները: Նորվեգիայի մարզիկները, որոնք նախորդ օրն անցկացված դահուկացատկերից հետո ընթանում էին երրորդ տեղում, հաղթեցին մեծ առավելությամբ եւ երկու մրցաձեւերի գումարով գրավեցին առաջին տեղը: Այսպիսով, Նորվեգիայի հավաքականը նվաճեց իր 8-րդ ոսկե մեդալը: Օլիմպիական չեմպիոններից մի փոքր հետ մնացին ֆինն երկամարտիկները, որոնք առաջին օրվա մրցապայքարից հետո առաջատար էին: Նրանք արժանացան արծաթե մեդալների: Պատվո պատվանդանի երրորդ աստիճանը զբաղեցրին ֆրանսիացիները: Նրանք, որ դահուկացատկերից հետո նրանք վեցերորդ տեղում էին եւ բրոնզե մեդալների արժանացան գերազանց վազքի շնորհիվ:

Գերմանիայի հավաքականին երկու մեդալ բերեցին 5000 մ չմշկավազքի մասնակիցները: Կլաուդիա Պեխշտայնը նվաճեց օլիմպիական չեմպիոնուհու ոսկե մեդալը միաժամանակ սահմանելով աշխարհի ռեկորդ: Այժմ այն հավասար է 6 րոպե 59,61 վայրկյանի: Արծաթե պարգեւը բաժին հասավ Գունդա Նիման-Շթիրնեմանին: Մեծ անակնկալ էր Ղազախստանի ներկայացուցիչ Լյուդմիլա Պրոկաշեւայի հաջողությունը: Նա ցույց տվեց երրորդ արդյունքը եւ պարգեւատրվեց բրոնզե մեդալով:

Գեղասահքի երեք մրցաձեւերում հաղթել էին Ռուսաստանի ներկայացուցիչները: Իսկ ահա չորրորդում

բացել խաղի հաշիվը: Սակայն շուտով կանադացիները հավասարեցրին այն 1-1: Նշանակվեցին տուգանային հարվածներ, եւ չեխ Ռոբերտ Ռայխերը կարողացավ իրացնել տուգանայինը, իսկ կանադացիներին դա անել չհաջողվեց: Չեխերը եզրափակիչում են:

Վճռական խաղում, որը կկայանա օլիմպիադայի վերջին օրը՝ վաղը, նրանց մրցակիցը կլինի Ռուսաստանի թիմը: Դա պարզ դարձավ, երբ ռուսները 7-4 հաշվով առավելության հասան ֆինների նկատմամբ: Այս խաղում պարզապես փայլեց Ռուսաստանի թիմի ավագ Պավել Բուրեն: Նա 5 գոլ խփեց Ֆինլանդիայի հավաքականի դարպասը: Զուր չէ, որ հոկեյի ազգային միությունում (NHL) նա բարձր է գնահատվում (Բուրեն տարեկան 5 մլն դոլար է ստանում):

Առաջատարները

երկրներ	ոսկի	արծաթ	բրոնզ
1. Գերմանիա	10	9	8
2. Ռուսաստան	9	5	2
3. Նորվեգիա	8	8	5
4. ԱՄՆ	6	3	4
5. Կանադա	5	5	4
6. Հոլանդիա	5	4	2
7. Ճապոնիա	4	1	3
8. Ավստրիա	3	5	7
9. Իտալիա	2	5	2
10. Ֆինլանդիա	2	4	5
11. Ֆրանսիա	2	1	4
12. Շվեյցարիա	2	1	3
13. Կորեա	2	0	1
14. Բուլղարիա	1	0	0

ԹԵԹԵՎ ԱՏԼԵՏԻԿԱ

Համաշխարհային ռեկորդներ

Աշխարհի ուժեղագույն թեթեւատլետները շարունակում են բարձր արդյունքներ ցույց տալ: Միայն վերջին օրերին երեք անգամ ծածկած մարզասրահների աշխարհի ռեկորդներ են սահմանվել:

Աշխարհի ռեկորդակիր Դանիել Կոմենը

Ասլանտայի օլիմպիական խաղերի հաղթող, անցյալ տարվա աշխարհի չեմպիոն Հայլե Գեբրեսելասիեն աշխարհի ռեկորդ սահմանեց Անգլիայի Բիրմինհեմ քաղաքում անցկացված մրցումներում: 2000 մ մրցասարածությունը նա վազեց 4 րոպե 52,86 վայրկյանում՝ 1,31 վայրկյանով գերազանցելով 11 տարվա վաղեմություն ունեցող նախկին ռեկորդը, որը պատկանում էր իռլանդացի Իմոն Կոգլենին:

Չեխ ձողացատկորդուհի Դանիելա Բարտովան Պրահայում անցկացված մրցումներում հաղթահարեց 4 մ 43 սմ բարձրությունը՝ 1 սմ-ով գերազանցելով իսլանդուհի Վալա Ֆլոսադոտտիրի արդյունքը, որը ցույց էր տվել Բիլեֆելդում (Գերմանիա), մոտ 10 օր առաջ:

5000 մ վազքասարածությունում աշխարհի բարձրագույն նվաճումը բարձրացրեց քենիացի Դանիել Կոմենը: Ստոկհոլմի միջազգային մրցումներում նա տարածությունն անցավ 12 րոպե 51,48 վայրկյանում:

ԹԵՆԻՍ

Երկու մրցաշար

Բելգիայի Անտվերպեն քաղաքում ընթացող եվրամիության մրցաշարում գրանցված անակնկալներից է շվեդ Յոնաս Բյորկմանի պարտությունն իր հայրենակից Թոմաս Յոհանսոնից: Վերջինս 6-1, 6-2 հաշվով վստահ հաղթանակ տարավ ավագ մրցակցի նկատմամբ:

Չեխ Պետր Կորդան, որն աշխարհի լավագույն թենիսիստների ցուցակում երկրորդն է, 6-3, 6-2 հաշվով հաղթեց հարավաֆրիկացի Ուեյն Ֆերեյրային: Սեդրիկ Պյոլինը (Ֆրանսիա) առավելության հասավ Միքայել Գուստավսոնի նկատմամբ (6-4, 7-6):

Այս մրցաշարում մրցանակային հիմնադրամը 1 մլն դոլար է:

Ամերիկյան Մեմֆիսում շարունակվում է 700 հազար դոլար հիմնադրամով մրցաշարը:

Ցավոք, այս տարի արդեն երրորդ անգամ առաջին իսկ շրջանում անհաջողության մատնվեց եւ հետագա պայքարից դուրս մնաց Հայաստանի ներկայացուցիչ Սարգիս Սարգսյանը: Նա 6-7, 4-6 հաշվով զիջեց սեւամորթ ամերիկացի թենիսիստ Մալիվայ Վաշինգթոնին:

Մյուս հանդիպումներից նշենք ամերիկացի Թոդ Մարտինի հաղթանակը (Բրազիլիա) Ֆելիպե Մելիգենիի նկատմամբ (7-6, 7-5) եւ Ավստրալիայի բաց առաջնության երկրորդ մրցանակակիր Մարսելո Ռիոսի (Չիլի) հաղթանակը ամերիկացի Սթիվ Քեմփբելի նկատմամբ (6-2, 6-4):

ՖՈՒՏԲՈԼ

Աֆրիկայի գավաթի խաղարկությունում

Բուրկինա Ֆասոյում անցկացվող Աֆրիկայի գավաթի խաղարկության չորս խմբերում խաղերն արդեն ավարտվել են: Դրանցից յուրաքանչյուրում առաջին երկու տեղերը գրաված հավաքականները դուրս եկան հաջորդ փուլ՝ քառորդ եզրափակիչ: Ահա թե խմբերում թիմերն ինչպես դասավորվեցին:

Առաջին խումբ. 1. Կամերուն՝ 7 միավոր, 2. Բուրկինա Ֆասո՝ 6, 3. Գվինեա՝ 4, 4. Ալժիր՝ 0:

Երկրորդ խումբ. 1. Թունիս՝ 6, 2. Կոնգո՝ 6, 3. Գանա՝ 3, 4. Տոգո՝ 3 միավոր:

Երրորդ խումբ. 1. Կոտ դ'Իվուար՝ 7, 2. ՀԱՀ՝ 5, 3. Անգոլա՝ 2. 4. Նամիբիա՝ 1 միավոր:

Չորրորդ խումբ. 1. Մարոկկո՝ 7, 2. Եգիպտոս՝ 6, 3. Զամբիա՝ 4, 4. Մոզամբիկ՝ 0 միավոր:

Այժմ քառորդ եզրափակիչ խաղերում կհանդիպեն Կամերուն-Կոնգո, Թունիս-Բուրկինա Ֆասո, Կոտ դ'Իվուար-Եգիպտոս եւ Մարոկկո-ՀԱՀ զույգերը:

Բրազիլիայում անհանգստացած են

ԿՈՆԿԱԿԱՖ-ի գավաթում Բրազիլիայի հավաքականի գրաված 3-րդ տեղը խիստ անհանգստություն է առաջ բերել հայրենիքում: Գվատեմալայի եւ Ճամայկայի հետ ոչ-ոքիները, կիսաեզրափակիչում ԱՄՆ-ից կրած պարտությունը, բրոնզե մեդալի համար նույն Ճամայկայից մի կերպ «կորզած» հաղթանակը, իհարկե, այն չեն, ինչին սպասում էին: Ընդ որում, մրցումներում հանդես եկած ֆուտբոլիստների մեծ մասը խաղալու է Ֆրանսիա-98-ում: «Մի՞թե սա է Բրազիլիան», «Մենք ունենք մի միջակ թիմ՝ առանց ավյունի ու կրակի», այսպիսի վերնագրերով են լույս տեսնում հավաքականի ելույթին նվիրված հոդվածները:

Ամեն ինչ վաճառքի՞

Աշխարհի 1996 թվականի առաջնության հաղթող Անգլիայի հավաքականի երկու անդամների՝ Ջորջ Կոենի եւ Բոբի Մուրի ոսկե մեդալները, հավանաբար, կվաճառվեն Գլազգոյում անցկացվելիք «Քրիստի» աճուրդում, աշխարհի առաջնություն-98-ի օրերին:

Յուրաքանչյուրի պատճառները տարբեր են: Կոենն ասում է, որ իր մեդալը բանկում «փոշոտվում է»: Իսկ Մուրի այրին այժմ շատ աղքատ է ապրում: Իմիջիայլոց, չեմպիոն թիմի մեկ այլ անդամ՝ դարպասապահ Գորդոն Բենքսը, կառավարությանը կոչ է արել այդ մեդալները գնել հօգուտ պետության: Կառավարությունը պատրաստ է 12,5 մլն ֆունտ ստեռլինգ ծախսել: Նախնական գնահատականով, յուրաքանչյուր մեդալի գինը 100 հազար ֆունտից ավելի չէ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱՄՆ

«Աշխարհն այնպիսին, ինչպիսին պետք է լինի» գիրքը փոփոխություններ է առաջարկում

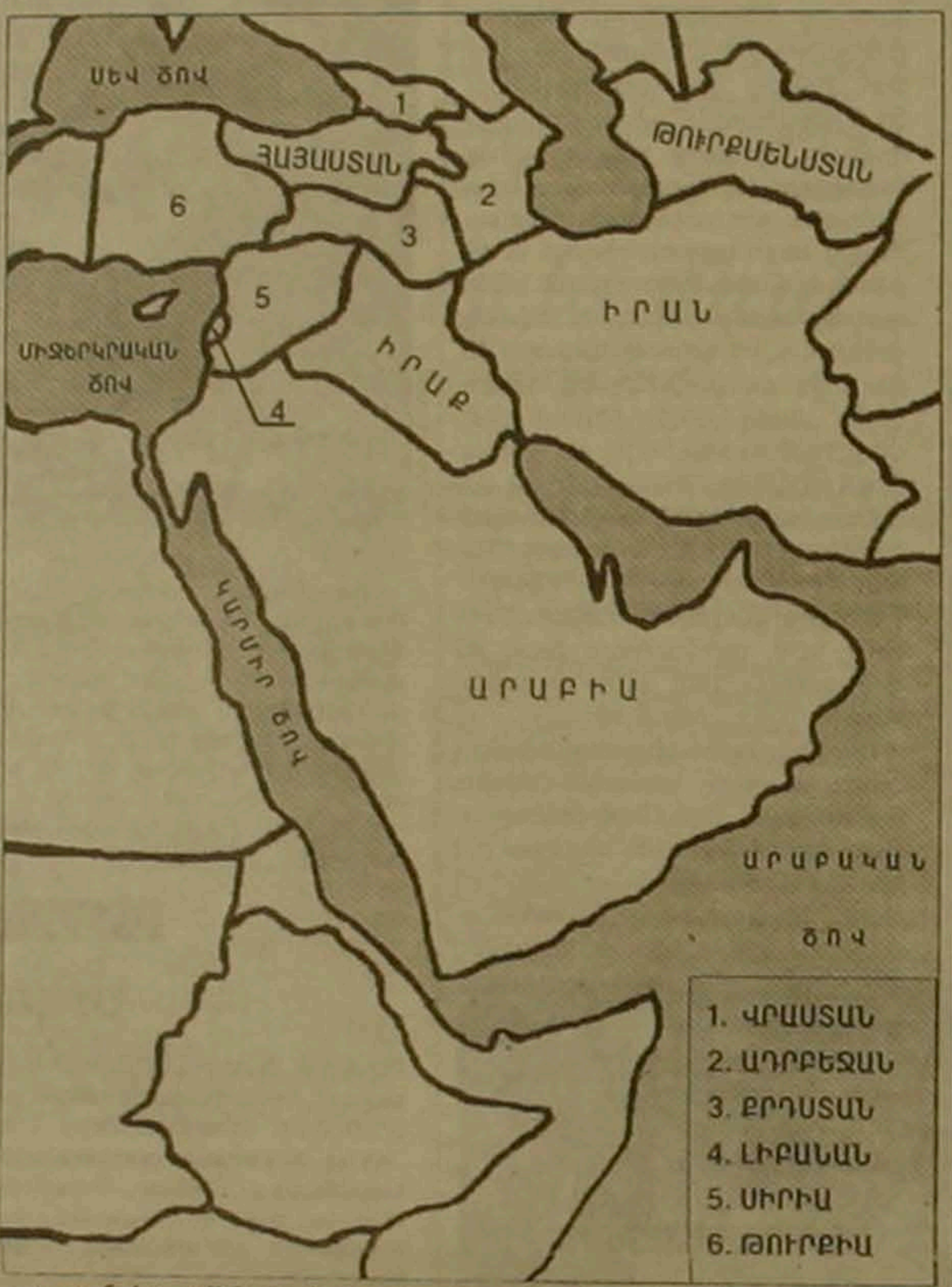

Ամերիկահայ հայտնի լրագրող եւ Նյու Յորքում ու ՄԱԿ-ում «Արմինըըն Միրոր Սփեքթեյթըր» շաբաթաթերթի թղթակից Ֆլորենս Ավագյանն այդ թերթի հունվարի 24-ի համարում անդրադառնում է Նյու Յորքում գտնվող «ՄԱԿ-ի ուսումնասիրությունների ֆորում, աշխարհի վերաքարտեզագրման ծրագիր» անկախ հրատարակչական կենտրոնի կողմից լույս ընծայված մի չափազանց հետաքրքրական գրքի, որտեղ փորձ է արվում վերանայելու ներկա աշխարհի 191 երկրների եւ 74 տարածքների սահմանները: Գիրքը կոչվում է «Աշխարհն այնպիսին, ինչպիսին պետք է լինի: Ուղղելով պատմության սխալները»: Հեղինակը Հնդկաստանի հարավում (Կերալայի մոտակայքում) ծնված քրիստոնյա հոլանդացի գիտնական Ջորջ Թոմաս Կուրիանն է, որը հանրագիտարանների միջազգային ընկերության նախագահն է եւ 19 հանրագիտարանների ու 20-ից ավելի տեղեկատու գրքերի գլխավոր խմբագիրը:

«Աշխարհում չափազանց շատ երկրներ կան եւ դրանց կեսից ավելին պորտաբույծ են»: Նման բավական համարձակ նախադասությամբ է սկսում նա իր շարադրանքը, ընդգծելով, որ աշխարհի վերաքարտեզագրման իր տարբերակը հիմնված է ազգային, տրամաբանական եւ պատմական գործոնների վրա: Ըստ նրա, իդեալական նոր քարտեզի վրա պետք է լինեն 101 երկրներ, որոնցից 17-ը՝ նորակազմ, իսկ երկուսը՝ կդառնան կոնֆեդերացիաներ: Ուսումնասիրության մեջ գլխավոր փոփոխությունները Արաբիայի Հանրապետության ստեղծումն է (բոլոր սուլթաններին, շեյխերին եւ թագավորներին նա վերացնում է՝ ամրապնդելով արաբական թերակղզու բոլոր երկրների կապը), Հունաստանի եւ Հայաստանի ընդարձակումն ի հաշիվ 500 տարիների ընթացքում Թուրքիայի կողմից հափշտակված տարածքների:

Բառեր չխնայելով՝ հեղինակը թուրքերին համարում է «վամպիր» (արնախում), որն ավելի քան 700 տարի շարունակ հետեւողականորեն ծծել է ուրիշ ազգությունների եւ ցեղերի արյունը: «Թուրքիայի տարածքի ամեն մի թիզը գողացված է ուրիշներից», գրում է Կուրիանն, ավելացնելով, որ հետեւյալ ազգերը տուժել են թուրքերի կոտորածներից եւ հափշտակություններից. հայերը, քրդերը, սիրիացիները, հույները, ալբանացիները, բուլղարացիները, կիպրոսցիները, մալթացիները, ռումինացիները, մակեդոնացիները, սերբերը, բոսնիացիները, կրետացիները, վրացիները եւ հունգարացիները, որոնցից ամեն մեկն էլ քաղաքակրթության առումով բարձր է թուրքերից: Հեղինակը թուրքերին է վերագրում պատմության ամենաբարբարոս եւ ամենաանմարդկային ցեղասպանությունները, ներառյալ 1,5 մլն հայերի, Անատոլիայում միլիոնավոր հույների եւ 1973-ին հազարավոր կիպրացիների կոտորածները:

Աշխարհի իդեալական քարտեզում արեւելյան Թուրքիան վերադարձվում է Հայաստանին, հարավայինը՝ քրդերին, իսկ Անատոլիան եւ եվրոպական Թուրքիան (ներառյալ Ստամբուլը)՝ Հունաստանին: Հայաստանի մեջ է մտնում նաեւ Լեռնային Ղարաբաղը ներառյալ Քելբաջարը: Նախիջեւանի հարցում հեղինակը գտնում է, որ «Հայաստանի հետ տարածայնությունները դեռ մնում են»: Նոր պետությունների թվում նա նշում է Քրդստանը, Տիբեթը, ութ նոր հանրապետություններ Աֆրիկայում, Իսթ Ինդիզ հանրապետությունը (Ինդոնեզիայի մի մասի ներառությամբ), կենտրոնական Ամերիկայի Հանրապետությունը (բոլոր կենտրոնական Ամերիկայի երկրների մասնակցությամբ) եւ Կարիբյան դաշնությունը (ներառյալ բոլոր կղզիները բացի Կուբայից): Ճապոնիային նա համարում է ամեն առումով «իդեալական երկիր», Վիետնամին՝ «իսկական հերոսական եւ վավերական», իսկ ԱՄՆ-ին՝ «իսկա մի երկիր, որին գաղափարներն են առաջնորդում»: Նա նաեւ կանխատեսում է, որ Ռուսաստանը դարձյալ գերհզոր երկիր կդառնա առաջիկա հարյուր տարիների ընթացքում:

Լրագրողի հետ հեռախոսազրույցում հեղինակը նշել է, որ նպատակը եղել է «լույս աշխարհ բերել ազգերի պատմության մեջ մինչեւ այժմ չընդունված նոր տարրեր, որոնք ցարդ աննշմարելի են եղել»:

«ՄԱԿ-ի ուսումնասիրությունների ֆորում» կենտրոնը բաղկացած է 50 անդամներից, որոնք իրենք են ֆինանսավորում իրենց հրատարակությունները:

«Կոտայք» եւ «Կաստել» գարեջուր կգնենք ամենուրեք

Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատնից հետո Աբովյանի «Կոտայք» գարեջրի գործարանն իր հերթին շնորհանդեսի էր հրավիրել՝ համատեղելու նորաստեղծ հայ-ֆրանսիական համատեղ ձեռնարկության արտադրանքը: Ինչպես տեղեկացրեց SIL BGI Armenie ընկերության գլխավոր տնօրեն Անդրե Խոջամիրյանը՝ գարեջուրը երբեք կեղծված լինել չի կարող եւ հնարավոր կլինի ձեռք բերել ամենուրեք: «Այրարատ» կինոթատրոնին հարող արճարանների խմբի մեջ գտնվող Castel Beer արճարանը, ուր կազմակերպված էր հրավերքը, ամենայն հավանականությամբ կդառնա «Կոտայքի» եւ «Կաստելի» համտեսման վայր, բայց պրն Խոջամիրյանը հայտնեց, որ առաջիկայում ծրագրված է ֆիրմային սեփական բար ունենալ:

Արարողությանը մասնակցող Ֆրանսիայի դեսպան Միշել Լեգրան հույս հայտնեց, որ առաջին խոշոր եւ հաջողված այս ներդրումին անպայմանորեն կհաջորդեն ուրիշները: Երկրորդ խոշոր գործարքի շուրջ դեռ բանակցությունները շարունակվում են, եւ եթե հայկական կողմից SIL խմբի տնօրեն Խաչատուր Սուքիասյանը շտապել էր հայտնել, որ դա կլինի գինու գործարան (մեջ հասած մոտավոր տեղեկությունների համաձայն՝ Փարաքարի գինու գործարանը, որ սնանկ է ճանաչված), ապա պրն Լեգրան ասաց, որ առայժմ վերապահ է մնում որեւէ տեղեկություն տալուց, քանի դեռ պայմանագիրը ստորագրված չէ:

Պրն դեսպանը վաղ համարեց հրապարակել նաեւ այլ ներդրումային ծրագրերը, այդուհանդերձ նշելով, որ դրանք ծանրակշիռ ներդրումներ կլինեն: Ներկայումս Հայաստանի նկատմամբ հետաքրքրություն են հանդես բերել «Ալկատել» (կապ), «Պերման Ռեքյար» (խմիչք) ընկերությունները, ինչպես նաեւ շուրջ 20 ոչ մեծ ընկերություններ: Ֆրանսիական կողմի կարծիքով՝ Հայաստանն ունի հնարավորությունների մեծ պաշար: Ընդ որում, 1997-ին ֆրանսիական ներդրումները Հայաստանում ավելին են եղել, քան Ադրբեջանում: Համագործակցությունը կզարգանա կապի, տրանսպորտի, գյուղատնտեսության ոլորտի, առեւտրի ուղղություններով:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ՆԱԽԸՆՏՐԱԿԱՆ

13-ը չարագուշակ, թե՞ բարեբախտ թիվ է Հայաստանի համար

Սկիզբը էջ 1

ԿԸՀ-ում 7:30-ին, ըստ նախատեսվածի, տեղի ունեցավ նիստ, որի օրակարգում դրված էին 4 հարցեր: Նիստի սկզբում ԿԸՀ-ի փոխնախագահ Ռուբեն Մանուկյանը հակիրճ ներկայացնելով շրջանների իրավիճակը, նշեց, որ Արագածոտնի, Շիրակի, Տավուշի, Սյունիքի, Լոռվա մարզերում հանձնաժողովները ձեւավորված են, սակայն Արմավիրում առկա է մոտ 10 հանձնաժողովի խնդիր, քանի որ անհրաժեշտ քանակությամբ հանձնաժողովի անդամ չեն առաջադրվել: Երեք մարզերից երեկվա դրությամբ դեռեւս տեղեկություններ չկային, իսկ շատ ավելի վատթար վիճակ էր Երեւանի տեղամասային եւ համայնքային հանձնաժողովներում, քանի որ փաստացի ոչ մի հանձնաժողով չի ձեւավորվել:

Պրն Մանուկյանը հայտարարեց, որ Երեւանի քաղաքային ընտրական հանձնաժողովի նախագահը եւ տեղակալը հրաժարական են տվել, իսկ քարտուղարը տրտի նոպայով տեղափոխվել է հիվանդանոց: Ուստի կայացել է հանձնաժողովի նիստ՝ Ռ. Մանուկյանի ղեկավարությամբ եւ ընտրվել նոր նախագահ՝ Աննա Ալեքսանյան («Շամիրամ»): Նշվեց, որ եթե ըստ օրենքի հանձնաժողովի անդամները չեն առաջադրում անհրաժեշտ քանակությամբ հանձնաժողովի անդամներ, ապա մինչեւ հանձնաժողովի ձեւավորման ավարտը հանձնաժողովի նախագահն իրավասու է լրացնելու այդ թիվը անհրաժեշտ նվազագույնով: Փաստացի այդ ժամկետը եւս անցած է եւ ԿԸՀ-ն նպատակահարմար գտավ համապատասխան որոշում կայացնել:

Այստեղ ԱԺՄ-ից Ֆիլարետ Բերիկյանը կարծիք հայտնեց, որ այսպես շարունակելու դեպքում ընտրությունները կտապալվեն: Նշվեց, որ այդ հանձնաժողովը 96-ի այն եզակիներից էր, որի դեմ ստիպված եղան քրեական գործ հարուցել: Ցավով նկատեց, որ այսօր նույն հանձնաժողովներում ներգրված են մարդիկ, որոնք 96-ի ընտրությունները տապալելու գործում մեծ դեր են ունեցել: Այնուհետեւ վկայաբերելով փաստաթուղթ, նշեց, որ արդեն իսկ տեղամասերում հայտնաբերվել են՝ բազմաթիվ կնքված փաստաթղթեր, հայտարարելով, որ եթե այսօր ծախողումների դեմը չառնեն, ապա այս ընտրությունները եւս չծախողվեն: Միազանգ հնչեցրեց, որ այդ փաստաթղթերի համար պետք է դիմել դատախազություն:

Նիստում որոշում կայացվեց, որ տվյալ եւս երկօրյա ժամկետ մինչեւ փետրվարի 22-ի 00:00 ժամը ներառյալ, համայնքային ընտրական հանձնաժողովների կազմերը համալրվելու մինչեւ 15 անդամներով:

Նիստի ընդմիջման ժամանակ Ֆիլարետ Բերիկյանը հայտարարեց, որ նույնօրինակ տեղեկատվություններ շատ կան, հայտարարելով, որ փետրվարի 19-ին ԱԳ նախարարի պաշտոնակատար Վարդան Օսկանյանը հաստատել է կարգ օտարերկրյա պետությունների ՀՀ դիվանագիտական ներկայացուցչություններում եւ հյուպատոսական ծառայություններում ՀՀ քաղաքացիների ժամանակավոր հաշվառման մասին, որը ուժի մեջ է 1998 թ. փետրվարի 23-ից մինչեւ ապրիլի 7-ը: Փաստորեն, մտահոգություն հայտնեց, որ բացվել են բոլոր արգելքները, որոնցով թույլ է տրվում ՀՀ քաղաքացիներին քվեարկել անկախ գտնվելու վայրից: Նշվեց, որ Հայաստանից այսօր 1 մլն-ից ավելի մարդ է բացակայում, որոնցից 60-70 տոկոսը ընտրողներ են, ուստի «պահելի ծեւով» դրսի քվեարկությունը կարող է ազդել հանրապետության նախագահի ընտրությունների արդյունքի վրա: 96-ին միայն ՌԴ-ում քվեարկության մասնակցելու իրավունք ունեին 589 անձ, որոնցից մասնակցել են 258-ը, իսկ ներկայումս հաշվառված են կանգնած 8043-ը, եւ ընտրողների քանակի մեծացման վտանգ կա: Ուստի նշվեց, որ այս մասին պարբերաբար տեղեկություններ կտրվեն, թե արտերկրում մեր քաղաքացիները որքան են, որքանն ունեն քվեարկելու իրավունք եւ ինչ դինամիկայով է աճում ընտրողների թվաքանակը:

ԱՆՇԱՀԱԽՆԴԻՐ ԲՈՒԺՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆ՝ ԲԺՇԿՈՒԹՅԱՆ ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ

Շողիկ եւ Ռուզաննա Առաքելյանները դիմել են խմբագրություն՝ խնդրելով իրենց երախտագիտությունը փոխանցել Նուբարաշենի հոգեբուժարանի 2-րդ բաժանմունքի վարիչ Սեդրակ Թադեւոսյանին, բուժող բժիշկ Նատալյա Ամիրբեկյանին եւ բուժանձնակազմին իրենց որդուն եւ եղբորը որակյալ եւ անշահախնդիր բուժօգնություն ցույց տալու համար, ինչը բժշկության «շուկայականացման» պայմաններում հիրավի ուշագրավ է:

ԴՈՒՔ ԴԱՐՁՅԱԼ

կարող եք նիհարել դիետային չհետեւելով:

Հերթագրվեք հետեւյալ հեռախոսահամարով

58-40-94

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան Նորքի V զանգ.,

հեռ. **64-93-89, 64-88-85**

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ճաշասենյակի «Ռոջերս» կահույք,

հեռ. **42-20-37**

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

առանձնատուն, 80 քառ. մ ննջասենյակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:

Զանգահարել 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրքերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան: Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65 Դասիչ 69149 Պատվեր 765 Տպաքանակը 3500 Ստորագրված է տպագրության 20. 02. 1998 Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@